

O preskrbi — ali določeneje — o pomankljivostih preskrbe naših delavskih središč je bilo zadnja leta veliko govora. Sedanje široke razprave o družbenem standardu, o stanovanjih in podobno, so marsikje pustile v ozadju stvar preskrbe. Vendar je prav to področje bistveni del življenjskih pogojev delovnega človeka.

Organi OLO so že začeli pripravljati gradivo o preskrbi, ki ga bodo posredovali na posebni seji OLO nekako konec marca. To pot ne gre zgolj za preskrbo, marveč za sklop vprašanj o razvoju kmetijstva, o razvoju našega podeželja naploh, o vlogi KZ in državnih posestvih in še posebno o vlogi trgovine.

V različni posameznih področjih stopajo v ospredje tri vprašanja. V prvi vrsti gre za pridelke, katerih je Gorenjska močan proizvajalec (krompir itd.). Tu je potrebno povečati hektarske donose in izboljšati kvaliteto. Drugo področje zajema

smokve, grozdje itd., ki pri nas ne uspevajo.

Seveda bo treba vse to presojati skozi prizmo dinarja — rentabilnosti. Gre za skupno usmerjanje perspektive našega kmetijstva in trgovine s potrebami naših delavskih središč. Tako enotno, načrtno reševanje problemov preskrbe bo dalo dobre uspehe. Seveda je odvisno, kako bodo to vprašanje reševali občinski ljudski odbori in koliko bodo k temu pripomogli vsi ostali organi in organizacije, ne glede na to, ali so posredno ali neposredno odgovorni za izboljšanje preskrbe prebivalstva.

K. M.

PRESKRBA

ma pridelke, ki jih delno ali v celoti uvažamo, a imamo morda tudi sami pogoje za proizvodnjo. Da je temu tako, je dokazala plantaža breskev v Cerkljah in drugi nasadi v Poljčah itd. Tretje področje pa je izrecno stvar trgovine. Sem sodijo pridelki iz južnih področij — pomaranče,

Se skoraj mesec dni manjka do pomladi — po koledarju — dejansko pa je že tu

Živahna razprava v Trziču o družbenem načrtu

Tržič, 26. februarja
Včeraj je bil v Trziču širši politični aktiv. Na dnevnem redu sta bili dve važni vprašanji: politične in gospodarske smernice in neposredne naloge v zvezi z letošnjim družbenim načrtom občine. V uvodnem govoru je sekretar Občinskega komiteja ZK Zdrav Tomažin pojasnil glavne značilnosti v razvoju tega kraja in omenil nekatere pozitivne in negativne pojave v družbenem življenju. V imenu Glavnega odbora SZDL Slovenije je o važnejših političnih nalogah govoril tudi Franc Kimovec-Ziga. Razprava je bila zelo živahna. Ko so razpravljali o predlogu letošnjega družbenega načrta in o neposrednih nalogah za njegovo uresničenje, so predvsem ugotavljali, da bo treba široke pomoči in enotnega sodelovanja vseh gospodarskih in družbenih organizacij. Naloge so izredno važne in neodložljive. Zlasti, kot so poudarjali, je treba racionalno usmerjati gradbene zmogljivosti, da bi ne ogrozili uresničenja nujnih del za izboljšanje življenjskih pogojev prebivalstva. V petek, 27. februarja bo o predlogu družbenega načrta razpravljal Občinski ljudski odbor. K. M.

S seje sekretariata OK LMS Kranj

Nove plače za vajence

Jesenice bodo dale samostojno brigado za zvezno delovno akcijo - Stimulacija vajencev v kritičnih poklicih

Na zadnji, petkovi seji sekretariata Okrajnega komiteja LMS Kranj so govorili o razrezu plana za zbiranje prijav za zvezno mladinsko delovno akcijo Niš-Paracin in o magrajevanju vajencev v kritičnih poklicih.

sprejemati, bo treba upoštevati nov predlog za osnovne plače vajencev, ki ga je izdelal CK LMS Ljubljana. Po tem predlogu naj bi vsi vajenci, brez razlike, v katerem po-

klicu delajo, dobili v prvem letu 3000 dinarjev plače, v drugem 4500 dinarjev in v tretjem letu 5500 dinarjev.

A. T.

Zadolžitev

Svete potrošnikov smo imeli že pred leti. Toda le malokdo je vedel zanje. Ker niso našli prave oblike dela, so skoraj povsod zvozeneli in ostali na papirju.

Na zadnjih zborih volivcev smo volili nove člane v Svete potrošnikov. Pri nas na Gorenjskem smo pri tem šli na zelo demokratično obliko — na neposredne volitve. Na ta način vsak volivec ve, koga je izvolil v ta organ in mu bo lahko dajal vsodbude za delo, pripombe in podobno.

Druga oblika, ki (za razliko od nekdanjih svetov), precej obeta, je tudi veliko število teh organov. V občini Kranj je 25 svetov za določene stroke pri trgovinskih in obrtnih podjetjih ter 10 takomenovanih teritorialnih svetov v okviru krajevnih uradov. Skupno je torej 35 svetov, v katere so volivci izvolili 215 članov, od tega 118 moških in 97 žensk.

Tudi odnos organov ObLO do teh svetov je zdaj drugačen. Pravila namreč določajo, da mora Svet za blagovni promet najmanj enkrat letno predložiti zborom volivcev poročilo o delu svetov potrošnikov. To obvezuje upravne organe, da se bodo bolj zanimali

za delo svetov oziroma da bodo za uspeh ali neuspeh morali odgovarjati pred samimi potrošniki. Se večje upanje v uspeh teh novih organov pa so vsestranske izkušnje samoupravnih organov, ki so se v zadnjih letih razvili malone na vseh področjih. Ko smo ustanovljali prejšnje svete potrošnikov, smo imeli šele prve, borne izkušnje delavskih svetov v podjetjih.

Delo svetov je zelo bogato in pomembno. Gre za družbeno kontrolo. Da je tu tak organ potreben, kažejo tudi množični prekrški in druge objektivne in subjektivne slabosti. Tudi mnoge intervencije in administrativni posegi bi ne bili potrebni, če bi organ družbene kontrole pravočasno, ne le opozoril, ampak tudi pomagal odstraniti posamezne težave in slabosti.

Največje optimistično upanje v uspeh novih organov pa je vsekakov legitimacija, ki so jo članom teh svetov dali sami volivci. Zavedati se morajo, da gre za prid naših skupnih koristi, in da bodo morali volivcem tudi poročati o svojih prizadevanjih in uspehih, je vsekakor velika moralna zadolžitev.

K. M.

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO
LETO XII., ST. 16 — CENA DIN 10.— KRAJ, 27. FEBRUARJA 1959

O predlogu družbenega načrta občine Kranj

ŠE BESEDA VOLIVCEV

Kje so investicije najbolj potrebne?

Tudi v Kranju, kot drugod po Gorenjskem, je bilo zadnje mesece precej govora o družbenem standardu. Na marsikaterem sestanku in posvetovanju so ugotavljali, da se postavlja vidno v ospredje človek, delavec s svojimi potrebami. Izboljšanje življenjskih pogojev ljudi je danes zelo nujno, ne socialno, marveč prvenstveno gospodarsko vprašanje. Da je to res, je pokazal lanski primer, ko se delovna storilnost sploh ni premaknila naprej, kot je bilo predvideno z družbenim načrtom.

Zato je letos predvidena temeljnata prelomnica. Sindikalne organizacije so se povsod zavzele za to, da bi čimveč razpoložljivih sredstev šlo v korist hitrega izboljšanja življenjskih razmer.

Toda prvi osnutek predloga letošnjega družbenega načrta kranjske občine ne vsebuje dovoljnih sprememb v tem smislu. Celo obratno! Vrednost investicij v gospodarstvu naj bi se, kot predvi-

deva prvi predlog, celo povečala skoraj za polovico (za 46 odstotkov!) in dosegla kar 2.948 milijonov dinarjev. Predvidena je rekonstrukcija v »Iskrje, Tiskanini, v Inteksu, Savi itd. Z rekonstrukcijami naj bi začeli tudi v Opekarni Stražišče, v tovarni IBI in v Špiku.

Vsako od teh investicij predlagatelj ekonomsko utemeljujejo s potrebnimi številkami in odstotki, iz katerih je razvidno, da se bo vložen denar res kaj kmalu vrnil s povečanim gospodarskim uspehom. Vendar pa se tu vsiljuje vprašanje, če je skupna vsota predvidenih investicij v gospodarstvu v pravilnem razmerju z ostalimi izdatki. Ta misel se še posebno vsiljuje ob ugotovitvi, naj bi z letošnjimi investicijami že uresničili 82,8% predvidenih investicij po perspektivnem petletnem načrtu. Se pravi, da smo odšli daleč prek predvidenega načrta, odkočili namreč v korist tovarn in razširjanja proizvodnje. Prav ta odskok pa hkrati pomeni tudi odskok v škodo proizvajalca, delavca. To pa je važno vprašanje in ob njem bi se prizadeti morali resno zamisliti.

Predloženi načrt bo še teden dni v razpravi. O njem bodo lahko razpravljali volivci, proizvajalci, sami

ustvarjalci teh sredstev. Njihova beseda bo upoštevana. Predviden je čas, da bodo tehtne predloge in pripombe volivcev načrtno vskljevali, pretresali in kolikor se bo pokazalo, da so v skupnem interesu, tudi upoštevali pri končnem sestavljanju in sprejemanju načrta. Zato je končna beseda volivcev izredno važna.

K. M.

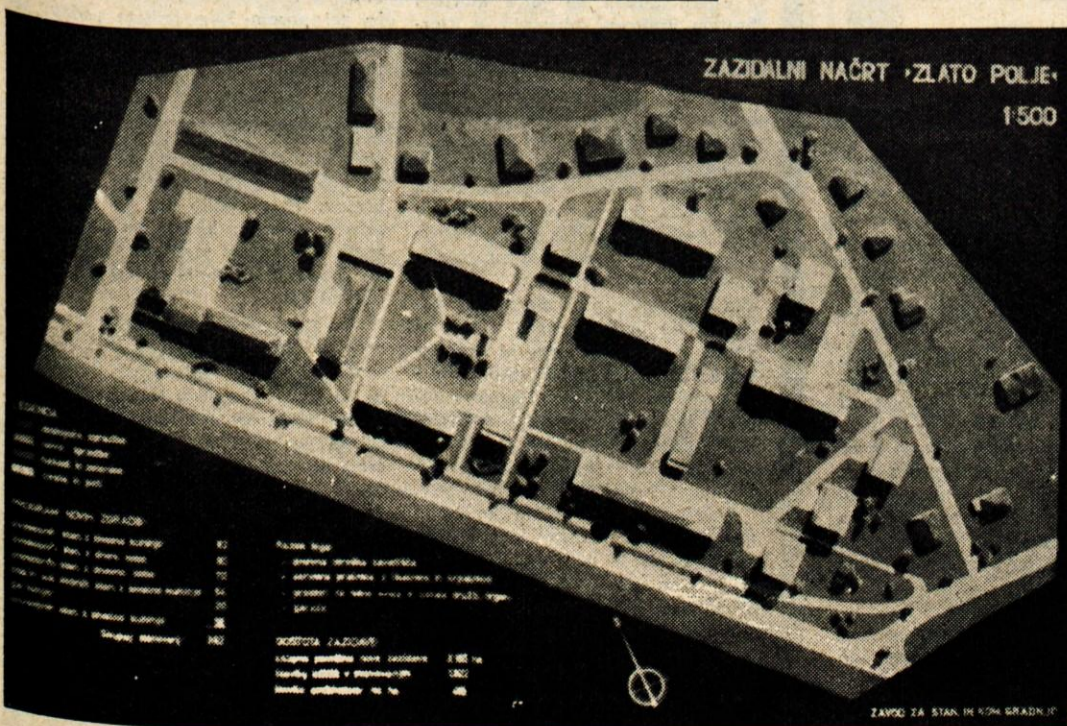
11. marca posvet o proizvodnosti

Kranj, 25. februarja

Tu je bila danes popoldne skupna plenarna seja Občinskega odbora SZDL in Občinskega komiteja ZKS. Razpravljali so o letošnjem občinskem družbenem načrtu in proračunu občine. Namen sestanka je bil predvsem ta, da se politični aktiv seznanijo s problemi načrta, še preden bo o njem razpravljaj ljudski odbor in volilci.

V petek se bodo začeli tudi zbori volivcev, ki morajo biti končani do prihodnje srede.

Hkrati je sekretar ObKZKS Baldo Bizjak obvestil navzoče, da bo 11. marca razširjeni plenum Občinskega odbora SZDL, na katerem bodo razpravljali o vprašanih proizvodnosti v podjetjih. Plenuma se bo udeležilo okoli sto ljudi iz podjetij in političnih organizacij. —

Občinski ljudski odbor Kranj je na zadnji skupni seji sprejel zazidalni načrt južnega dela Zlatega polja, ki ga je izdelal projektant ing. arh. Jože Kranjčič. Tu bodo še letos zgradili 382 stanovanj. — Kako bo izgledalo novo naselje s petnadstropnimi stanovanjskimi bloki, nam kaže fotografija makete

TE DNI PO SVETU

V Beogradu so začela v ponedeljek pogajanja za novi trgovinski sporazum in ureditev plačilnega prometa ter drugih finančnih vprašanj med Jugoslavijo in Švico.

Po poročilih, ki so prispela v ponedeljek v London, je v spopadih s policijo in kolonialnimi četami na jugu Njase padel en Afričan, kakih 50 jih je bilo ranjenih. Aretiranih je bilo kakih 30 ljudi. Poročajo tudi, da je prišlo do novih demonstracij tudi v severnih krajih Protektorata.

V Nikosiji so v torek objavili, da je razveljavljen odlok o izgonu etnarha Makariosa in ostalih ciprskih politikov s Cypa. Etnarh Makarios se bo vrnil na Ciper po triletnem izgnanstvu. Na Cipru so hkrati ukiniteli cenzuro tiska ter razveljavili ukrep o omejitvi prostega gibanja, pa o tem, da lahko obdolžence pridržijo v zaporu brez sodne obravnave, ter o izvršitvi smrtne kazni.

Afriški delavci, ki gradijo hidroelektrarno v Rodeziji, so v torek začeli stavkati. Delavci zahtevajo zvišanje mezd za domačine, ki delajo pod zemljo.

Na železniški postaji v Neaplju, kjer železničarji stavkajo, da bi dosegli zvišanje plač, so v torek nastali incidenti, v katerih je bilo ranjenih 13 ljudi.

V Tokiju so v torek objavili, da je Japonska kupila od Velike Britanije jedrsko električno centralo z jakostjo 150.000 kW. Centralo bodo postavili v začetku poletja v neki vasi, oddaljeni od Tokia 80 milj.

V Bandungu so nastale te dni velike poplave. Razdejanj je bilo 300 hiš.

Kakor poroča »Al Ahram«, bo šolska in univerzitetna mladina v ZAR pomagala graditi več namakalnih objektov na Sinajskem polotoku. Mladinske delovne brigade bodo gradile tudi Asuanski jež.

V dobro poučenih krogih napovedujejo, da bo Daag Hammarskjöld prihodnji mesec potoval v Sovjetsko zvezo. Zdaj se s sovjetsko delegacijo v OZN razgovarja o podrobnostih tega obiska. Sodijo, da se bo Hammarskjöld ustavil v SZ, ko se bo vračal s poti po deželah na Daljnem vzhodu.

Etnarh Makarios je v razgovoru s sodelavcem »Daily Herald« izjavil, da je pripravljen prevzeti posle predsednika ciprske republike, če bi mu jih zaupali. Pravi, da nima političnih ambicij in da bi storil to v prepričanju, da so ciprskemu ljudstvu potrebni njegovi nasveti vsaj na začetku nastajanja neodvisne republike. Glede bodočih mednarodnih obveznosti pa je dejal, da bi želel da bi imel Ciper prijateljske stike z vsemi deželami, da pa se ne bi povezal s pakti ne v Evropi ne na Bliznjem vzhodu.

Rudarji v premogovnem revirju Borinage v jugozahodni Belgiji so se začeli v sredo vračati na delo, ker je bila 10-dnevna stavka po kompromisu med sindikati, vlado in delodajalci proglašena za končano. Delavske zahteve po odgovodni odredbe, po kateri naj bi do začetka prihodnjega leta zaprli nerentabilne premogovnike, oblasti niso sprejele, pač pa so dobili sindikati zagotovilo, da bodo do konca leta vsi odpušteni delavci zaposleni v novih industrijskih podjetjih. Do nove zaposlitve so se država in delodajalci obvezali, da bodo odpuščenim rudarjem plačevali mesečno podporo v znesku 90 odstotkov njihovih sedanjih plač.

Generalni delegat francoske vlade v Alžiriji Deluvrier je bil en dan na inspekciji francoskih čet v Oranu in Uarseniju. Tik pred prihodom v Oran je francoski železniški konvoj, s katerim je potoval, zavozil na mino, ki so jo postavili alžirski borci. Stroj je zletel v zrak. Trije železničarji so bili ranjeni. Francosko poveljstvo v Alžiriji je objavilo, da je prišlo v sredo zahodno od Constantina do manjših spopadov med francoskimi in alžirskimi oddelki.

IZDAJA CP »GORENJSKI TISK« / UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR / DIREKTOR IN ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / TELEFON UREDNIŠTVA ŠT. 397 — UPRAVE ŠT. 475 — TEKOCI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 607-70-1-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA NAROČNINA 50 DINARJEV

LJUDJE IN DOGODKI
PREBIJANJE LEDU

»Izvidnik — ne posrednik!« — Tako je sam Macmillan vzdržno ocenil svojo vlogo v moskovskih razgovorih. Nasploh je bil britanski ministrski predsednik pred odhodom v sovjetsko prestolnico zelo skromen v svojih napovedih. — Skromnost je sicer vedno lepa čednost, toda tokrat je menda Macmillan računala dalje: v primeru neuspeha ne bi imel dosti zgubiti, vsak uspeh pa bo naletel na širok odmev.

Ni dvoma torej, da si britanski premier kljub skromnim napovedim le precej obeta od tega obiska. Predvsem se zdaj ministrski predsednik Velike Britanije pojavlja v vlogi glavnega zastopnika v neposrednih razgovorih s Sovjetsko zvezo. To je vsekakor vloga, po kateri britanska diplomacija nenehno hrepeni, odkar sta jo moč in vpliv ZDA potisnila na drugo mesto v zahodnem taboru. Naključje, ki je prav v tem času privedelo na bolniško posteljo glavnega planerja zahodne politike — ameriškega zunanjega ministra Dullesa in iz katere se bo spričo neodržljive bolezni le težko izvlekel, je še močneje poudarilo Macmillanov obisk.

Vsak uspeh bo torej znatno okrepil Macmillanov vpliv znotraj Velike Britanije, kar mu bo priložilo precej prav pred bližnjimi volitvami. Okrepila pa se bo tudi vloga

Londona v zahodnem taboru, zlasti če bo njegov ministrski predsednik prinesel v ostale zahodne prestolnice novo, sveže in koristno gradivo z moskovskega političnega izleta.

Macmillan je menda tudi v drugih pogledih najbolj prikladna osebnost za takšno »izvidniško« potovanje in to ne samo za Zahod, marveč tudi za Vzhod. Najnovejše pobude za spremembo zahodnih stališč so pokazale, da v posameznih zahodnih prestolnicah zelo različno gledajo na mednarodni položaj in na ukrepe, ki bi jih bilo treba storiti za sporazumevanje z Vzhodom. Adenauer je kot po navadi še vedno najbolj trmoglav. — Tokrat se mu pridružuje tudi francoski predsednik de Gaulle, čeprav iz čisto drugih razlogov. Macmillan in londonska vlada sta na drugi strani tega spektra kot tista stran, ki se najbolj poteguje za realno obravnavanje odnosov z Vzhodom. Amerika je sicer dolgo časa bila na malone prav tako nepremičnih stališčih kot Bonn, vendar se je v zadnjem času precej otajala, tako da je celo »togi« Dulles prepričeval Adenauerja v potrebo popuščanja.

Macmillan je torej tista osebnost na Zahodu, ki lahko razmeroma najlažje najde skupni jezik z voditelji SZ. In Macmillan se je, kot kažejo njegove izjave v Moskvi, temeljito potrudil, da bi našel naj-

bližji stik s svojimi gostitelji. Sklicevanje na »nekdanje vojno tovarištvo«, na »skupaj preliho kri«, na »junaški Stalingrad« kakor tudi zelo laskava priznanja razvoju in uspehom SZ (»Tempo in kvaliteta vsega napredka sta res presenetljiva in v zgodovini, kolikor mi je znano, ne najdemo nekaj podobnega«) — vse to naj bi odprlo vrata Macmillanovim diplomatskim namenom. Tudi Hruščev je našel prijazne in laskave besede za svojega gosta, tako da celotni obisk doslej poteka v nenavadno pristržnem ozračju. Nekdo bi se lahko upravičeno vprašal, kako to, da sta ti dve državi že več kot 10 let zapleteni in srdito hladno vojno.

Ni dvoma, da ima Macmillan precej osebnih interesov in ambicij, da bi uspešno zaključil svoj obisk v Moskvi, prvi, ki ga je kdajkoli napravil šef britanske vlade Sovjetski zvezi v mirnodobskem času. Toda objektivno takšni napori le služijo ublaževanju nasprotij med obema blokoma, uglaševanju in reševanju spornih mednarodnih vprašanj in s tem utrjevanju miru v svetu. Čeprav ni treba pričakovati senzacionalnih rezultatov z moskovskih razgovorov, bodo ti nemara le — kot je izrazil upanje sam Macmillan — »prebrili led« v zamrznjenih odnosih med Vzhodom in Zahodom.

MARTIN TOMAZIČ

naša kronika

V MARCU SEMINAR ZA DELAVSKO MLADINO

V petek, 20. februarja se je prvič sestala komisija za ideološko-politično delo pri Občinskem komiteju LMS Kranj. Na posvetovanju so sestavili program dela za letošnje leto. Pripravili bodo več zanimivih predavanj, priredili seminar za delavsko mladino in skušali formirati stalni aktiv predavateljev iz mladinskih vrst. Ker je seminar za delavsko mladino trenutno najbolj potreben, so sklenili, da se bo začel že v marcu. Zanj so tudi že izvolili vodstvo. rr

MLADINA V PODNARTU

Novi odbor osnovne organizacije LMS Podnart je na nedavni seji razpravljala o nekaterih mladinskih problemih v Podnartu in okolici. Ugotovili so, da je družabno življenje v Podnartu v zadnjem času zelo razgibano, popestrili pa ga bodo še s kulturnimi programi. Za 8. marec — Dan žena, 20. april — 40. letnico SPJ in SKOJ in za 25. maj — Dan mladosti bodo pripravili svečane proslave. Z. P.

ZA BOLJŠO PREHRANO

Družbena prehrana je v Kamniku pomanjkljiva. V Domu je kapaciteta že davno prekoračena, saj ima na hrani 250 abonentov in ne more sprejeti nobenega več. V mestu dobi prehodni gost hrano samo še v dveh restavracijah, ki imata tudi že dovolj abonentov. Novi abonenti tavajo od menze do menze in moledujejo, da bi jih sprejeli na hrano. Pri gradnjah novih občinskih blokov bi morali misliti tudi na potrebe družbene prehrane in v splošnem delu mesta odpreti večjo menzo.

ZBOROVANJE PEDAGOGOV V JARŠAH

Prosvetni delavci kamniškega in domžalskega okoliša so imeli v srboto zborovanje v dvorani kulturnega doma v Jaršah. Glavna točka dnevnega reda je bilo predavanje pedagoškega svetnika Vladimira Cvetka, direktorja zavoda za napredek šolstva. Govoril je o reformirani šoli.

VEČ OMARIC!

Na občnem zboru organizacije Rdečega križa, ki je bil preteklo nedeljo v Mošnjah, so precej govorili o potrebi po novih omaricah za prvo pomoč, ki jih je občutno premalo. Najbližja ambulanta pa je 6 km daleč — v Radovljici. zu-an

kratko, vendar zanimivo

NA VRŠIČU JE ŽIVAHNO

Letošnja zima je marsikomu ugodila, mnogim pa je prizadejala mnogo težav. Bled, Bohinj in Kranjska gora so ostali brez snega in tako rekoč skoraj brez gostov. Zato pa je toliko večji naval na naše više ležeče postojanke. Komana, Pokljuka, zlasti pa Vršič so bili komajda kos vsem gostom.

Posebno na Vršiču, ki je pravzaprav prevzel vlogo Kranjske gore, le da je brez žičnice, je že vso zimo naval. Tu so trenutno najugodnejše snežne razmere.

Prejšnji petek so samo v Erjavčevi koči postregli ljudem z več kot 150 kosili. Podobno je bilo v soboto. Mnogi pa so imeli jedila s seboj in so si v koči postregli le s čajem in podobnim. Tudi Tičarjev dom je bil poln. Žal pa je Poštarska koča, ki bi lahko nudila mnogim zavetišče, zaprta. -k

ZLATA POROKA V TUHINJU

Anton Korošec in žena Jožefa iz Hribovske vasi pri Smartnem v Tuhinjski dolini sta pred kratkim praznovala zlato poroko. — Oba sta še čila in zdrava, od 13 otrok pa se jih je še 6 udeležilo zlatega jubileja. Zadnja zlata poroka v Tuhinju je bila pred šestimi leti.

NAJVEČ MLEKA IZ ZALOGA

Za pravilno in redno preskrbo industrijskih središč z živili so letos kmetijski proizvajalci prešli na pogodbeno proizvodnjo. Zlasti je to pomembno za tiste potrebščine, ki jih potrošniki rabijo dnevno sveže (zelenjava, mleko itd.).

Na področju Zadrzne mlekarne Kranj bo skupni odkup mleka v letu 1959 dosegel 4.545.000 litrov po že zaključenih pogodbah. Največ mleka, in sicer 485.000 litrov so s pogodbami obljubili zadrzniki iz Zaloga. Sledijo zadrzniki iz Nakla s 465.000 litrov, Zabnice s 460 tisoč, Vokla s 380.000, Cerkelj s 370.000 litri mleka itd. -l. c.

TUDI GASILCI V MOSTAH OBRAČUNALI

Gasilsko društvo v Mostah pri Komendi je brez dvoma eno najmarljivejših na našem podeželju. Občnega zbora so se udeležili vsi člani. Zadali so si nalogo, da bodo nabavili sireno, udeležujejo se pa tudi na prosvetnem polju. Zdej pripravljajo Marjana Marinca Komedijo o komediji, ki jo bodo uprizorili v dvorani osnovne šole. Z.

OGROŽENE LEPOTE KAMNIŠKE BISTRICE

Obrežje Kamniške Bistrice, ki bi moralo biti vsaj v bližini Kamnika

MESREČE

SE O TRAGEDIJ NA STORŽIČU Kaj je ugotovila gorska reševalna služba?

V zadnji številki »Glasu Gorenjske« smo poročali o bratih Vinku in Francu Zupan iz Kranja, ki sta se pretekli teden na Storžiču smrtno ponesrečila. Ker pa so začeli nepoučeni ljudje nesrečo napačno tolmačiti, bomo posredovali nekaj pojasnil Gorske reševalne službe iz Kranja.

Vinko Zupan se je z mlajšim bratom Francem odpravil na Storžič v torek, 17. februarja. Čeprav so vzponi na gor v zimskem času zelo tvegani, ga podvig ni skrbel. Bil je član alpinističnega odseka pri PD Kranj in preden je odšel k vojakom, se je bil izuril v lažjem plezanju in zimskih vzponih. Brata sta hotela doseči vrh Storžiča po poti preko Škarjevih peči. Ker je bil Dom pod Storžičem zaprt, sta prenočila v stari koči. Naslednji dan sta krenila proti Škarjevim pečem. Sled je bila dobro vidna do konca ostrega grebena, ki leži nekako 100 metrov pod vrhom Storžiča. Od tu dalje je bil greben pokrit s trdo ledeno plastjo, na kateri so slabo prijele celo dereze reševalcev. Tu je bilo nenadoma tudi konec doslej dobro vidne sledi.

Reševalci sklepajo, da je Vinko nameraval premagati ledeno strmino, a mu je pri tem spodrsnilo in je strmoglavil po vzhodni strani Storžiča. Njegov mlajši brat, ki je čakal na začetku strmine, o čemer je pričal močneje steptan sneg, je izgubil razsodnost. Spustil se je v žlebič, ki pada od tu na vzhodno stran in se konča v približno 70 metrov globokem prepadu, kamor je zdrknil Vinko. Po nekaj kora-

kih se žlebič močno nagne; tu je tudi mlajšemu bratu spodrsnilo. Strmoglavil je za bratom v globino. Reševalci so ugotovili, da sta brata po 70-metrskem navpičnem padcu drsela in padala preko skokov in ledenih grap še približno 700 metrov.

Reševalna akcija je odšla na Storžič v petek, 20. februarja ob 9.15 uri, ponesrečena pa so našli v soboto ob pol devetih dopoldne. Ležala sta v upadnici centralne grape približno 800 metrov od kraja, kjer sta spodrsnila. Dr. Sonja Mejak je na kraju nesreče ugotovila, da sta se ponesrečena ubila že pri prvem 70-metrskem padcu. Reševalno akcijo je vodila postaja Gorske reševalne službe Kranj, sodelovali pa so tudi štirje tržiški reševalci.

Tragedijo, ki se je odigrala v strminah Storžiča, je povzročila nepopolna gorska oprema obeh bratov. To poročilo naj bo pojasnilo o nesreči, hkrati pa svarilo vsem ljubiteljem planin, da ne bodo hodili na goré pomanjkljivo opremljeni.

USODNO TRČENJE V KAMNIKU

V nedeljo ob pol osmih zvečer je na Titovem trgu v Kamniku nasproti kavarne osebni avtomobil, ki ga je vozil A. P. iz Domžal, trčil ob kolesarko T. S., delavko tovarne Stol na Duplici. Kolesarka je obležala z zlomljeno nogo in drugimi hudimi poškodbami in so jo takoj pripeljali v ljubljansko bolnišnico. Nesreča, ki se je pripetila na najozjem delu ceste ob poledici, nas opominja na skrajno pazljivost. V kratkem bo ves promet med Ljubljano in Celjem usmerjen čez Kamnik, nepregledni ovinki skozi Kamnik pa bodo ob premajhni pazljivosti stalna nevarnost za prometne nezgode.

obrazi in pojavi

Obtožujoče številke „SAJ PLAČAMO“

Gre za preprosto ugotovitev, da je število zdravniških bišnih obiskov samo na področju ZD Jesenice v zadnjem času z vsjo naglico začelo rasti čez št. 10.000! Ali se ob tem ne sliši smešno, da je bilo v vseh štirih letih okupacije enemu izmed jeseniških zdravnikov treba opraviti v celem le dva (ni pomota! Recni in piši: dva!) pregleda na domu v nočnem času? Zdej pa v enem samem letu (1958) kar 13.666 pregledov (proti 5604 v letu 1957)! To se pravi z drugo besedo, da je vsak izmed zdravnikov jeseniškega ZD opravil povprečno 559 pregledov na domu v letu 1958 (leto prej 534).

Te številke so občutno previsoke. Ilustrirajo pa jih takile primeri:

V poznih nočnih urah pride zdravnik na dom in pregleda domnevnega bolnika. Zdravnik ugotovi, da bi popolnoma zadostovala tableta aspirina in da je bil torej njegov pregled nepotreben. Tedaj se pa zavarovavec nenadoma čisto zdrav vzhane na ležišču in poču zdravnikova o svojih pravicah: ob plačju prispelje za socialno zavarovanje in prav noben človek se ne sme vznemirjati zaradi tega, če klic zdravnik na dom. Vseeno, če obolenje ni nevarno. Kaj to koga briga? Saj je zdravnik vendar zato plačan!

Ob devetih zvečer prinese mati otroka v ambulanto, kjer čaka še nekaj pa-

cientov na pregled. Ko ji sestra to razloži, zamahne z roko: »Nič zato, ko bo zdravnik tu končal, naj pride na dom. Tu je moj naslov.« Da bo potem pregled vsaj trikrat, če ne večkrat, dražji, je prav nič ne moti, »saj plačamo«.

Oh da, plačamo. Toda prav takrat, ko mi za prazen nič kličemo zdravnik na dom, se je lahko neke zgodila huda nesreča, lahko se je komu razlil slepič, lahko je prav blizu nas bolnik, ki res potrebuje zdravnikova, pa ga ne more prilekati in tisti naš večni »saj plačamo!« plača on z življenjem. Evo primera:

Stirinajstleten fant je nekaj dni bolehal. Vendar se staršem ni zdelo potrebno klicati zdravnika. Ko pa se mu je stanje nenadoma poslabšalo, so ga poklicali. Čez šest ur je prišel in odpeljal fanta s seboj v bolnico. Ekpa zdravnikov, ki se je trudila okrog njega, mu ni več mogla rešiti življenja. V tekmi s smrtjo so bili za nekaj ur prepozni. Pač zato, ker obiskuje zdravnik bolnike po vrsti, kakor ga kličejo in ker so ga pred dečkoviimi starši klicali taki, ki pač »plačujejo«. Navsezadnje se mora človek res vprašati: kolikokrat bi klicali zdravnikova, če bi ga morali plačati iz svojega žepa?

In zakaj ljudje ne morejo razumeti, da gre vse to pretirano izrabljanje zdravniških uslug na njihov račun, ki ga res plača DZSZ, toda v njihovo škodo?

Kolikor bolj bomo vztrajali pri pravicih za svoje »plačevanje«, toliko pozneje bomo dobili nov zdravstveni dom, nove zdravstvene postaje, nove ambulante!

Pa je tu še druga stran: recepti in zdravila. Prebivalci jeseniške občine so v letu 1957 pojedli in popili za 27.192.965 dinarjev zdravil, samo v prvem polletju leta 1958 pa za 21.284.642 din. Če to število podvojimo, dobimo za zadnji dve leti okroglo vsoto 70 milijonov dinarjev! In naj reče kdo kar hoče: doberšen del tega denarja je bil vržen proč. Doma se valjajo komaj načete stekleničke z zdravili, v škatlicah s tabletami manjka komaj po nekaj kosov — vse to čaka, kdaj bomo to drago stvar vrgli na smetišče. Morda pri tem greše tudi zdravniki, zlasti mlajši (eden izmed njih je n. pr. v 1. polletju 1958 predpisal na en pregled povprečno 2,06 receptov), kar pa je spet posledica groženj, ki so v navadi med zavarovanci: »Če mi Vi ne napišete zdravil, mi jih bo pa XY«.

Stroški za gradnjo novega zdravstvenega doma na Jesenicah bodo znašali okrog 115 milijonov dinarjev. Z nekaj več videnosti pa bi lahko zavarovanci do takrat, ko bo zgrajen, pribrani denar za opremo, za katero zdaj res še nihče ne ve, od kod naj bi jo finansirali.

S.

S seje UO Gorenjske turistične zveze

LETOS 216 MILIJONOV ZA INVESTICIJE

V sredo, 25., februarja je bila v Kranju seja Upravnega odbora Gorenjske turistične zveze. Razpravljali so o investicijah v turizmu in gostinstvu v tekočem letu, o pripravah na letošnjo turistično sezono in o turističnih taksah v letošnjem in prihodnjem letu.

Prvenstveno bodo začeli graditi tiste turistične in gostinske objekte, za katere so načrti že izgotovljeni in ki obetajo v najkrajšem času čimveč koristi. Investicijski program za 1959. in 1960. leto predvideva naslednje gradnje in adaptacije: Dom na Kravacu, restavracija Pošta v Trzicu, hotel Razor v Kranjski gori, hotel Pošta Jesenice, camping Lesce, hotel Pod Voglom, hotel Jezero Bohinj, kopališče na Bledu, Park hotel Bled, hotel Jelovica — depandansa Mežaklja, hotel Lovca na Bledu in hotel Loka v Škofji Loki. Za omenjene gradnje bodo porabili 216 milijonov dinarjev, od tega bo prispevala republika 68 milijonov, OLO Kranj 61 milijonov in občinski ljudski odbori 87 milijonov dinarjev. Gradnje v letu 1960

pa bodo veljale 123 milijonov dinarjev. Upravni odbor pa se s celotnim investicijskim programom le ne strinja. Gre namreč za adaptacijo hotela Razor v Kranjski gori. Predračun adaptacijskih del znaša 60 milijonov dinarjev. Vsako razmišljanje o takšnih nesmotrnih turističnih investicijah je povsem odveč. S to adaptacijo si konec koncev kranjskogorsko gostinstvo ne bo posebno opomoglo. Upravni odbor meni, da bi bilo rentabilnejše usposobiti ta gostinski objekt le za najnujnejši adaptacijski deli, ki bi morda veljala največ 10 milijonov dinarjev, ostalih 50 milijonov pa bi prihranili kot osnovni del sredstev za gradnjo sodobnega in ustreznega gostinskega obrata. Čemu slavospevi kranjsko-

gorskemu turizmu in žičnici na Vitranc, ko pa ves okoliš nima gostišča, ki bi ustrezalo turističnim perspektivam Kranjske gore. Tudi o pripravah na letošnjo turistično sezono je upravni odbor GTZ že večkrat razpravjal. Uresničevanje programa GTZ poteka v redu. Medtem je bil natisnjen cenik gostinskih uslug in razposlan raznim domačim in tujim turističnim agencijam. Enako velja tudi za turistični propagandni material. Doslej je bilo razposlano turističnim agencijam preko 200.000 prospektov. Prospekt Gorenjske in barvni prospekt Bleda bosta razposlana v nekaj mesecih.

Upravni odbor GTZ se je to pot še posebej pomudil ob problemu preskrbe gostinskih organizacij s prehranbenim blagom. Z uredbo, ki prepoveduje gostinskim obratom odkupovanje prehranbenega blaga neposredno pri privatnih proizvajalcih, temveč preko posrednika — kmetijskih zadrug — bodo zašli mnogi, zlasti večji gostinski obrati v hudo stisko. V zlasti tež-

kem položaju so se namreč znašala nekatera gostinska podjetja v Bohinju. Praksa je pokazala, da so se kmečke zadruge zelo slabo odrezale. Dejavnost teh zadrug je usmerjena drugam, predvsem v lesno gospodarstvo, zato očividno nimajo pravega zanimanja za kupčevanje z živili.

Vsekakor je to manj donosno kot ostale veje njihove dejavnosti. V takih primerih bodo morali pač občinski ljudski odbori pokazati precej prožnosti. V njihovo pristojnost sodi izdajanje odločb, s katerih lahko gostinske organizacije nabavljajo živila brez posrednika neposredno pri privatnih proizvajalcih.

Upravni odbor GTZ je razpravljal tudi o ureditvi prometa in novi uredbi o plačevanju turističnih taks, ki začne veljati 28. februarja letos in ki je vnesla v cene nekaterih gostinskih uslug (n. št. čišča) določene spremembe. Te spremembe bodo morali čimprej uveljaviti občinski ljudski odbori. S. S.

PRED LETNO KONFERENCO OKRAJNEGA SINDIKALNEGA SVETA KRANJ

Za gradnjo v prihodnjem letu je treba pripraviti načrte letos

Razgovor s predsednikom Občinskega sindikalnega sveta Jesenice tov. Francem Lebnom

VPRAŠANJE: Kako poteka akcija za večje investicije v objektih družbenega standarda na Jesenicah? Ali imate kakšne načrte tudi za naprej?

ODGOVOR: Potrebe po objektih družbenega standarda so na Jesenicah še posebno očitne zara-

kazala nužnost, ki terja, da se jim čimprej zadosti. Zelezarna, ki je že lansko leto prispevala okrog 300 milijonov za stanovanja, bo tudi letos nosila levji delež v investicijah za objekte družbenega standarda v občini. Tako bo Zelezarna precej investirala v stanovanja, ki jih je treba dokončati in v objekte, ki se bodo začeli graditi letos, kot na primer: trgovska hiša in samski dom na Javorniku, naselje pod Mežakljo in za prago itd. Ker pa bodo ti objekti služili tudi ostalim prebivalcem jeseniške občine, je potrebno, da prispevajo sredstva zanje tudi druga podjetja.

Ker je trenutno na Jesenicah najbolj pereča stanovanjska kriza, pa mislimo potem, ko bi stanovanjsko krizo vsaj nekoliko orulili, začeti z gradnjo tudi nekaterih drugih objektov družbenega standarda, kot na primer delavškega doma na Jesenicah, kulturno-prosvetnega doma na Javorniku in javnega letnega ter zumskega kopališča na Jesenicah. Ko smo razpravljali o potrebah po teh objektih, smo sprejeli sklep, da je treba za te objekte pripraviti potrebne načrte in dokumentacijo že letos, tako da bi začeli z gradnjo takoj, ko bodo na razpolago potrebna sredstva. Računamo, da bi bili ti objekti lahko zgrajeni v letih 1960 in 1961.

FRANC LEBEN predsednik ObSS Jesenice

di velikega števila delavcev v Zelezarni. Zato je sedanja akcija sindikatov glede »dveh tretjin« te potrebe le še podkrepila in na-

ŽIČNICA TUDI V BOHINJU

Sestavljen je operativni odbor žičnice v izgradnji na Vogel

V četrtek, 19. februarja so se zbrali v Ljubljani na pobudo Turistične zveze Slovenije in Gorenjske turistične zveze Kranj, predstavniki Bohinja, Planinske zveze Slovenije in Smučarske zveze Slovenije, podjetja »Žičnica« iz Ljubljane, da bi proučili možnosti in potrebe gradnje žičnice v Bohinju.

Izmed številnih predlogov je konferenca osvojila najcenejši in najprikladnejši varianto: gradnjo žičnice od hotela Zlatorog v Bohinju na Vogel.

V to gradnjo je bilo po podatkih PD Zelezničar iz Ljubljane, ki je z gradnjo pričelo že v letu 1954 vloženo približno 3 milijone dinarjev. Do sedaj je že zgrajenih več kot 2 km dovozne

ceste, zgrajena sta pa tudi dva oporna stebra za žičnico; pripravljeno so tudi popolni načrti. Žičnica bo grajena v nihalnem sistemu z dvema gondolama in bo lahko v eni uri prepeljala 100 ljudi. Dolžina žičnice bo znašala 1400 metrov.

Žičnica na Vogel bo v primerjavi s stroški drugih žičnic zelo poceni, saj bo stala največ 50 milijonov dinarjev.

Z njeno izgradnjo bodo Bohinju odprte nove možnosti za razvoj domačega in inozemskega turizma.

Konferenca je predvidela imenovanje 7-članskega operativnega odbora za gradnjo, katerega prva naloga bo pripraviti vse potrebno za pričetek gradbenih del.

Operativni odbor bo imel svoj prvi sestanek 4. marca t. l. v Bohinju.

Gorenjski se torej obeta nova turistična pridobitev, o kateri bomo še poročali.

boč.

Reorganizacija Gorenjskega sejma

POUDAREK NA TURIZMU IN POTROŠNEM BLAGU

IX. Gorenjski sejem bo letos 31. julija do 10. avgusta - Del sejma bo tudi v novi Tekstilni šoli - Ne razstava, ampak sejem v pravem pomenu besede

Gorenjski sejem je postal že tradicionalna prireditve, brez katere si Kranja poleti skorajda ne bi mogli več predstavljati. V osmih letih, od leta 1951, ko je bil ustanovljen, pa do lani, je sejem močno napredoval. Iz leta v leto je dosegal boljše uspehe, tako po številu sodelujočih podjetij, ki so razstavljala svoje proizvode, kot tudi po številu obiskovalcev in količini prodanega blaga.

Lansoletni Gorenjski sejem je bil prvi korak k novemu, turistično-potrošniškemu sejmu. V tem pa še ni popolnoma uspel in je bil delno še vedno kompromis med

hotenji organizatorjev in stvarnimi možnostmi. Kljub jasni usmeritvi, naj bi na sejmu prodajali vse, kar je bilo razstavljeno, temu ni bilo tako. Večina razstavljalcev je še vedno le razstavljala, ne pa tudi prodajala. Take in podobne kritike je bilo slišati že ob zaključku lanskoletnega sejma. Obenem pa tudi govorice, kako naj se sejem razvija v prihodnje. Poudarek naj bi dali potrošnemu blagu in turizmu. Predvsem je zanimiva za Gorenjsko turistična orientacija.

Kakšen bo Gorenjski sejem leto? Kako potekajo priprave zanj?

Na tiskovni konferenci, ki jo je v torek v Klubu gospodarstvenikov v Kranju sklical upravni odbor Gorenjskega sejma, so poudarili, da so Gorenjski sejem kot zavod s samostojnim finansiranjem letos nekoliko reorganizirali in ga dali v pristojnost OLO Kranj. Sejem, ki bo letos od 31. julija do 10. avgusta bo izrazil potrošniško-turistični, za kar ima Kranj kot središče Gorenjske vse pogoje. Težje zamisljivi prostori Osnovne šole, kjer je bil sejem doslej, več ne ustrezajo. Zavoljo tega bodo letos del sejma priredili v novi Tekstilni šoli, ki ima s svojimi prostori in moderno urejenimi avlami za to idealne pogoje. S tem se bodo sedanje razstavne površine močno povečale, in sicer pokrite za približno 50%, odprt prostor, ki bo predvsem namenjen gostinstvu in številnim prireditvam, pa za več kot 200%. Vse razstavne površine bodo letos obsegale okoli 8.000 m².

Na letošnjem, IX. Gorenjskem sejmu bodo ves zunanji prostor pri Osnovni šoli, tudi tistega, kjer so bile lani razstave strojev, avtomobilov, kmetijskega orodja itd., dali na razpolago gostinstvu.

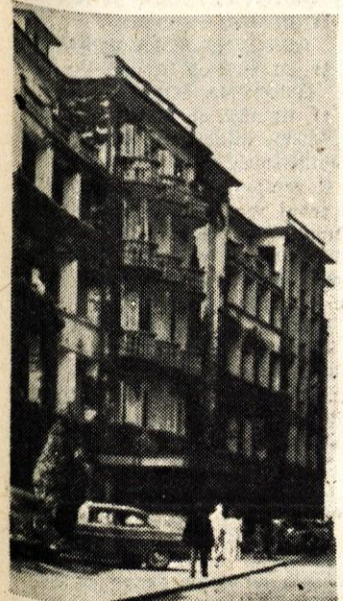
Turističnemu delu, ki se bo letos močno razširil in izpopolnil, obetajo nad 1.000 m² notranjih površin. To ne bo samo razstava slik, kot lani, ampak bodo hoteli, turistične in potovalne agencije in turistična društva ter organizacije na sejmu predvsem prodajale turistične usi-

ge za naslednjo — zimsko in poletno — sezono. Pri tem pa se ne bodo omejili samo na Gorenjsko, ampak računajo na sodelovanje vseh pomembnejših hotelov iz vse Jugoslavije, predvsem tistih, ki so sezonskega značaja in imajo interese, da pridobijo več turistov. Na sejmu bodo sodelovala tudi podjetja, ki izdelujejo razno turistično opremo, n. pr. steklarne, tovarne porcelana in jedilnega pribora itd. in dve podjetji, ki uvajata turistično opremo in ki bosta skušali prikazati zlasti avtomatizacijo na tem področju.

Drugi del — sejem potrošnega blaga — bo letos zajemal celotni desni trakt in vse pritrilne prostore Osnovne šole (približno 1.300 m² površine), razen tega pa še približno 1.200 m² površin v novi Tekstilni šoli, kjer bodo razstavljala in prodajala samo tekstilna podjetja. Letos bodo tudi odpravili kolektivno obrtno razstavo. Obrtništvo bo sicer na sejmu sodelovalo, toda ne tako kot pretekla leta, ampak tako, da bodo vse, kar bodo razstavljali, lahko tudi prodajali. Sploh se bo letos struktura razstavljalcev bistveno spremenila, ker vsa naša industrijska podjetja nimajo pogojev, da bi sodelovala na taki komercialni prireditvi. A. T.

POPRAVEK

V članku »Drago plačana navinost«, ki je bil objavljen 20. februarja 1959 v 14. številki našega lista, popravljamo navedbo glede upravnika hotela Pošte na Jesenicah toliko, da je obtoženi Tabakovič Ljubko skušal za vsako ceno tudi njega prepričati, da je inšpektor gostinskih podjetij iz Beograda in da ima nalogo pregledati poslovanje gostinskih podjetij na Gorenjskem, vendar upravnik tem trditvam ni hotel verjeti in je opozoril PLM Jesenice na Tabakoviča kot sumljivo osebo. Upravniki Pošte torej obtožencu ni nasedel, kakor bi se dalo morda povzeti iz članka. Uredništvo

14. MARCA V ŠKOFJI LOKI Pohitite, še imate čas! Kdor bo vplačal vsaj polletno naročnino za »Glas Gorenjske« do 10. marca, se bo lahko udeležil tradicionalnega nagradnega žrebanja naročnikov najbolj branečega časopisa na Gorenjskem. Žrebanje, ki bo združeno z veselnim sporedom, bo 14. marca ob 17. uri v Škofji Loki.

Brezplačne počitnice na Bledu bi se prilegle, kaj? Tudi vi, če boste naročnik »Glasu Gorenjske«, boste lahko brezplačno uživali lepote Bleda, saj sta poklonila za naše nagradno žrebanje Grand hotel »Toplice« sedem dni in hotel »Jelovica« pet dni pensiona. UPRAVA

60.000 vrat letno

Ko bo LIP Bled dobilo za obrat v Gorjah naročena dopolnilna stroja za izdelavo stavnih vrat, ki se bo proizvodnja le-teh podvojila.

V obratu v Gorjah so namreč začeli pred tremi leti serijsko izdelovati stavnna vrata. Današnja zmogljivost obrata je 30.000 vrat letno. Manjkajoča stroja pričakujejo še letos. Z njima bodo še bolj mehanizirali delo ter odpravili delo ročne obdelave. Pričakujejo, da bodo lahko znižali tudi cene izdelkom. Vrata z okvirjem, toda brez

okovja, veljajo zdaj 8000 dinarjev.

Za izdelke obrata v Gorjah se zanimajo tudi nekateri tuji kupci, ki so si proizvođače že ogledali. Predvidevajo, da bodo že letos prodali del proizvodnje v Nemčijo in Švico. Za domači trg pa je značilno, da je po teh vratih najmanj povpraševanja prav v Sloveniji. Največ jih prodajo v Makedonijo, nato v Bosno, Zagreb in Beograd. V Sloveniji jih ostane le 10 do 15 odstotkov.

-k

NA DNEVNEM REDU V KOMUNAH STANOVANJA

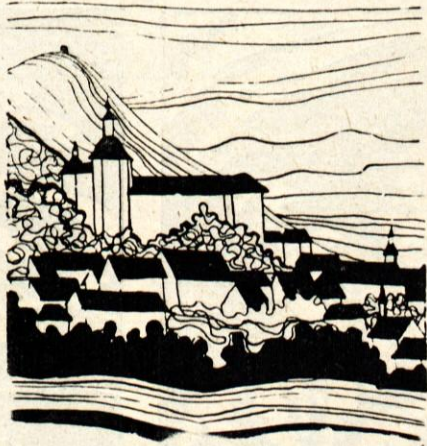
Občinski družbeni načrt v Škofji Loki, ki ga v teh dneh pripravljajo, predvideva, da bo ta občina letos razpolagala približno s 165 milijoni dinarjev stanovanjskega sklada. Od tega bodo skoraj polovico (približno 80 milijonov) prispevale gospodarske organizacije iz čistega dohodka. Samo prispevek Gorenjske predilnice, ki je najmočnejše podjetje v občini, bo znašal kakih 40 milijonov dinarjev. To podjetje bo prispevalo še 9 milijonov dinarjev za gradnjo vodovoda na Trati, 7 milijonov pa bo uporabilo za opremo lastne menze, ambulante in otroškega vrta, za dotacijo počitniškemu domu v Strunjanu in javni pralnici v Škofji Loki.

Približno 116 milijonov od skupnega stanovanjskega sklada bodo uporabili za stanovanjske gradnje. Dogradili bodo 58 stanovanj, ki so v gradnji iz preteklega

leta. Hkrati bodo gradili še dva stanovanjska bloka s 24 stanovanji. Ker bo tudi tovarna »Motor« v lastni režiji gradila dva stanovanjska bloka po 24 stanovanj in enega z 9 stanovanji, bodo letos gradili 5 stanovanjskih blokov s 105 stanovanji.

Iz stanovanjskega sklada so namenili 20 milijonov tudi za gradnjo osemletke na Trati, 10 milijonov za kanalizacijo v novem naselju v Škofji Loki in na Trati, ostanek pa bodo posodili hišnim svetom in zadržnim graditeljem stanovanj. Seveda bodo načrte lahko uresničili le, če se bodo delovni kolektivi pri razdelitvi čistega dohodka dosledno držali smernic občinskega družbenega plana.

Družbeni plan te občine tudi predvideva, da bodo letos uporabili približno 150 milijonov za investicije na področju tr-

govine, obrti, turizma, kmetijstva in komunale. Modernizirali bodo dva trgovska lokala v Škofji Loki in v Poljanah, zgradili skladišče za grosistično trgovsko podjetje v Škofji Loki, dogradili kopališče na Sori ter servis za prodajo živil v Škofji Loki. Približno 20 milijonov bodo uporabili tudi za investicije v obrti in od tega kakih 7 milijonov samo za elektrifikacijo vasi. Iz sredstev investicijskega sklada bodo letos začeli graditi tudi hleve za kmetijsko posestvo v Škofji Loki in v Poljanah. M. C.

Gorenjski obveščevalac

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA
Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot št. 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

ročni imajo 50 odstotkov popusta
Telefonska številka naročniškega in oglasnega oddelka je 475, uredništva 397.

Skladiščne delavce za skladišče žita in moke v Ljubljani sprejme »ZITO«, Ljubljana, Cufarjeva 2. S stanovanji ne razpolagamo 2582

MALI OGLASI

Prodaj popolnoma nov, še nerabljen moped znamke TMZ-Zagreb po ugodni ceni. Poizvedbe pri KU Senčur ali pri trg. podj. Senčur 2575

Kmetijska zadruga Češnjica, P. Zelezniški išče izvežbanega knjigovodjo, nastop službe takoj ali v dogovoru. Plača po tarifnem pravilniku. 2576

Privatnikom ne objavljamo oglasov pred vplačilom. Cena malih oglasov je: preklic 20, izgubljeno 10, ostalo 12 din od besede, a-

Prodaj malo posestvo z vsemi premoženjskimi ob prometni cesti v bližini Šk. Loke. Naslov v oglasnem oddelku 2578

Slovenski fant, star 21 let, išče resno in pošteno slovensko dekle v starosti od 18. do 22. let. Začelena slika in življenjepis. Fink Stane, Oberhausen Sterkrade, Kleuskamp 22/2, Deutschland 2568

Prodaj 2.000 kg plev. Poizve se v Naklem 44 2597
Zaradi selitve ugodno prodaj kuhinjsko gredeno. Naslov v oglasnem oddelku 2598

ta (splošni del). Prijave je poslati pismeno do 5. marca.

TEČAJ ZA GOSTINSKO TEHNIČNO OSEBJE
»Gostinska zbornica za okraj Kranj obvešča, da bo v času od 3. do 27. marca 1959 v hotelu Bellevue v Bohinju tečaj za gostinjsko tehnično osebje.

Izpiti za naziv kvalificiranega in polkvalificiranega gostinskega delavca pred izpitno komisijo Gostinske zbornice za okraj Kranj bodo pričeli 28. marca.

Prijave za tečaj in prošnje za pripustitev k izpitu sprejema tajništvo Zbornice v Kranju.

Cordes: TRIJE MEHOVI LAZI — Vesela otroška pravljica. Uprizori »Svoboda Center« Kranj
Nedelja, 1. marca ob 15. in 18. uri — izven in za podeželje — Margareta Cordes: TRIJE MEHOVI LAZI — Vesela otroška pravljica — Uprizori »Svoboda Center« Kranj.

GLEDALIŠČE »TONE ČUFAR« JESENICE
Petek, 27. februarja ob 19.30 uri — D. Dobričanin: CLOVEK Z MARSIA — Komedija — Za abonm Petek, ostale vstopnice v prodaji.

Sobota, 28. februarja ob 19.30 uri — D. Dobričanin: CLOVEK Z MARSIA — Komedija — izven — Zveze z vlaki ugodne.

Nedelja, 1. marca ob 19.30 uri — N. Manzari: NAŠI LJUBI OTROCI — Komedija — Zveze z vlaki ugodne.

GLEDALIŠČE
PREŠERNOVO GLEDALIŠČE
Sobota, 28. februarja ob 16. uri — Izven — premiera Margareta

OBVESTILO

Zdravstveni dom Kranj obvešča starše otrok, rojenih od 1. 1. 1949 do 31. 12. 1957, da bo v začetku marca obvezno cepljenje proti davici po naslednjem razporedu

- OTROŠKI DISPANZER KRANJ**
3. III. 1959 od 8. do 11. ure črka A do J
4. III. 1959 od 14. do 17. ure črka K do O
5. III. 1959 od 14. do 17. ure črka P do S
6. III. 1959 od 8. do 11. ure črka Š do Z
- OTROŠKA AMBULANTA STRAZIŠČE**
3. III. 1959 ob 14. uri črka A do K
6. III. 1959 ob 14. uri črka L do Z

- OSNOVNA ŠOLA PREDOSLJE**
2. III. 1959 ob 8. uri
ZADRUŽNI DOM VISOKO
2. III. 1959 ob 11. uri
OSNOVNA ŠOLA KOKRA
2. III. 1959 ob 13. uri
OSNOVNA ŠOLA JEZERSKO
2. III. 1959 ob 15.30 uri
OSNOVNA ŠOLA OLŠEVEK
3. III. 1959 ob 8. uri
OSNOVNA ŠOLA PREDDVOR
3. III. 1959 ob 9.30 uri
OSNOVNA ŠOLA TRSTENIK
3. III. 1959 ob 13.30 uri
OSNOVNA ŠOLA GORIČE
3. III. 1959 ob 15.30 uri
OTROŠKI VRTEC GOLNIK
3. III. 1959 ob 17.30 uri
OSNOVNA ŠOLA ŽABNICA
4. III. 1959 ob 14. uri
OSNOVNA ŠOLA MAVČIČE
4. III. 1959 ob 16.30 uri
OSNOVNA ŠOLA PŠEVO
6. III. 1959 ob 14. uri
OSNOVNA ŠOLA PODBILICA
6. III. 1959 ob 16. uri
OSNOVNA ŠOLA BESNICA
6. III. 1959 ob 18. uri
ZADRUŽNI DOM KOKRICA
10. III. 1959 ob 8. uri
OSNOVNA ŠOLA DUPLJE
10. III. 1959 ob 10. uri

ZAHVALA
Ob nenadomestljivi izgubi moje ljubljene žene
MARIJE KOS roj. BAJŽELJ
se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste jo v tolikem številu spremlili na njeni zadnji poti, ji poklonili številne vence in z mano sočustvovali.
Posebej se zahvaljujem obrtniškiemu pevskeemu zboru Enakost za ganljive žalostinke, duhovščini ter vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so se poslovlili od nje v tako velikem številu. Prav tako posebna zahvala dr. Fajdigu za trud, ki ji je tako nesebično lajšal trpljenje.
Vsem prav prisrčna hvala.
Kranj, dne 23. 2. 1959.
Zalujoči mož Anton

RAZPIS
Po čl. 10 Pravilnika o oddajanju v izvajanje gradbenih objektov in del (Ur. list FLRJ št. 13/57) razpisuje podjetje Mestna klavnica Kranj
II. JAVNO LICITACIJO
za oddajo gradbenih, obrtniških in instalacijskih del za trgovsko stan. zgradbo v Kranju, Majstrov trg št. 14, na parceli št. 28. on 29 k. o. Kranj.
Predračunska vrednost za vsa dela znaša 29.000.000 din. — Rok za popolno dovršitev je 1. 5. 1960. — Rok I. faze dela t. j. podstrešitev je najkasneje do 1. 11. 1959.
Licitacija bo dne 7. 3. 1959 ob 11. uri v poslovnih prostorih Mestne klavnice Kranj, Savska cesta 16.
Varščino 1% predračunske vrednosti je treba predložiti z garancijskim pismom banke najkasneje do pričetka licitacije.
Ponudbe morajo biti opremljene po čl. 15 in 16 cit. Pravilnika s prilogami po čl. 17 Pravilnika. Ponudbe se bodo sprejemale na dan licitacije dne 7. 3. 1959 do 11. ure v prostorih Mestne klavnice Kranj, Savska cesta št. 16.
Licitacijski elaborati in splošni pogoji bodo interesentom na razpolago od 1. do 7. 3. 1959 od 12. do 14. ure v prostorih podjetja Mestna klavnica Kranj, Savska cesta 16.
Ponudniki morajo pred pričetkom licitacije plačati predpisano občniško takso v znesku 5000 din v gotovini.
Investitor: MESTNA KLAVNICA KRANJ

Prodaj Philipsov radijski sprejemnik, odlični sprejem, 4 elektronski ali zamenjam za drva in ladijske deske. Prodaj večje količino betonskih kopalnih banj ali otroških posteljic. Pevec Stane, Zupančičeva c. 10, Kranj 2587
Prodaj konja, 4 leta starega. Naslov v oglasnem oddelku pod takoj. 2588
Prodaj nedograjeno enodružinsko stanovanjsko hišo v Kranju. Naslov v oglasnem oddelku pod »Takoje« 2584
Prodaj I nosilke »Sinea«. Poženk 17, Cerklje 2590
Kosilnico dobro ohranjeno z želeno napravo in zapravljiček (gumi kolesa), ugodno prodaj. Sitar, Visoko 70, P. Senčur 2591
KZ Podlublje prodaj 4 bencinske motorje po 5 KM, 3 električne do 6,2 KW. Ogljed na sedežu zadruga 2592
Prodaj seno, lucerno, otavo. Rant Franc, Sp. Duplje 44 2593
Ugodno prodaj vseljivo enostanovanjsko hišo s pohištvom v okolici Kranja. Naslov v oglasnem oddelku pod 700.000 2594
Prodaj repo 1.000 kg. Pravst, Prebačevo 26 2595
Prodaj 12 tednov brejo svinjo ali zamenjam za debelega prašiča. Naslov v oglasnem oddelku 2596

Prodaj skoraj novo trodelno omaro. Zavrl Jela, Pot na Jošta 12, Kranj. 2610
Prodaj mladega psa ovčarja eno leto starega. Naslov v oglasnem oddelku. 2611

OBJAVE
Obrtna zbornica okraja Kranj obvešča vse one obrtne pomočnike, ki nameravajo polagati izpit za obrtnega mojstra, da priredi konec marca dvodnevni seminar iz teoretičnega dela mojstrskega izpi-

14. marca akademski ples v avli novega poslopja OLO Kranj

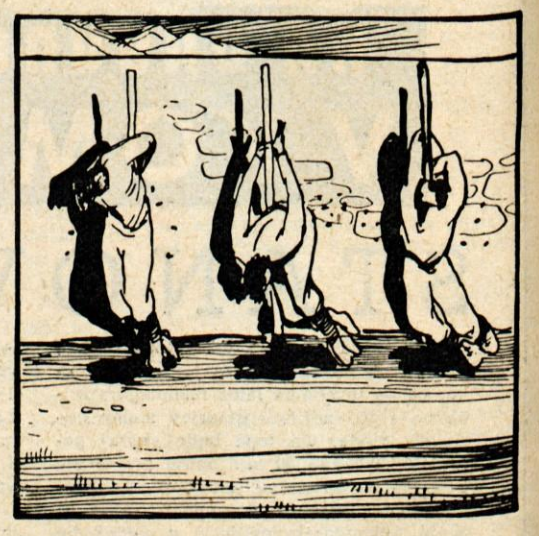
Dobili smo na zalogo večjo količino valovite salonitne kritine sive 97 x 120 cm
Dobava omejena - Izkoristite ugoden nakup
TRGOVSKO PODJETJE „ŽELEZNINA“ - KRANJ
KOROŠKA CESTA 11

ZAHVALA
Ob bridki izgubi, ki smo jo utrpeli s prezgodnjo smrtjo našega dragega
PAVLA KNIFICA
se najiskreneje zahvaljujemo vsem, ki so ga v težkih urah obiskali in tolažili ter mu lajšali trpljenje, vsem, ki so se od njega poslovili in ga spremlili na njegovih poslednjih poti, vsem darovalcem cvetja, predvsem pa članom kolektiva »Vodovod« Kranj in tov. Andromaku za njegove poslovlilne besede.
Zalujoča žena Ivica z otrokoma, mama, bratje in sestri z družinami in ostalo sorodstvo

VIHAR POD TRIGLAVOM

Riše Milan Batista

Smrt na Okroglem

93
Ko se je polegel odmev eksplozije, so Nemcem ob tem, kar so čuli, drevene kosti: partizani v votlini so peli Internacionalo kot da se ni nič zgodilo. Ko je pesem potihnila, je zapel partizanski mitraljez: mitraljezec Stanko je izstrelil vse naboje, kar jih je še imel. Potem so razbili vse orožje, razrezali obleko in čevlje, denar, vse, kar so imeli.

94
Takrat so Nemci uporabili še zadnje, kar so mogli: strupene pline. Dolga cev se je spustila po skalovju in iz nje se je neslišno začel valiti plin v votlino. To je bil konec. Iz votline so se oglasili revolverski strelji: šest drug za drugim. Stane Žagar, Jaka Zupanc, Lojze Pavlin in Stroj so si vzeli življenja, da ne bi živi prišli Nemcem v roke.

95
Preden je Stanko Mlakar mogel dvigniti revolver k sencem in sprožiti, ga je omamila strupeni plin. Še štirim se je tako zgodilo. V votlini so ležala trupla in razbito orožje — raje so ga razbili, kot da bi ga prepustili sovražniku. Pa še potem si Nemci niso upali v votlino, ampak so poslali naprej zapornike, ki so jih za to pripeljali iz Begunj.

96
Sestnajstletni Tonček Zupan iz Senčurja je izdihnil, čim so ga prinesli iz votline, druge štiri pa so Nemci spravili k zavesti. Tri so ustrelili kot talce — Lada Smuka, Stanka Šmida, Daneta Rejca — mitraljezca Stanka Mlakarja pa so hoteli pridobiti za svojo obveščevalno službo. Stanko je navidezno pristal, da bo izdajal partizane, pa so ga kmalu izpustili.

S prve seje SPK ObLO Kranj

Za smotrnejšo kulturno politiko

Muzej brez ustreznih prostorov - Gledališka dejavnost v zagati

Novoizvoljeni Svet za prosveto in kulturo ObLO Kranj je na svoji seji razpravljal o programu dela za tekoče leto in o nekaterih problemih gledališča v Kranju.

Svet za prosveto in kulturo se bo moral v prihodnje zavzeti, da se reši nekaj izredno perečih kulturno-prosvetnih problemov. Kranjski muzej se že vse od ustanovitve stiska v premajhnih prostorih, ki mu onemogočajo razvoj njegove dejavnosti. Depo, kjer muzej hrani svoje eksponate je skrajno neprimeren in se le-ti v njem kvarijo. Muzej tudi ne more javnosti nuditi celotnega pregleda svojih zbirk in jih posredujejo le v odlomkih v galeriji v spodnjih prostorih muzeja. Kljub temu je doslej muzej uspel močno razširiti svoje delovanje posebno s prirejanjem stalnih razstav. Glede obiska razstav je Kranj nedvomno na prvem mestu v Sloveniji. Ko bo zgrajen nov vajeniški dom v Kranju — začeli ga bodo menda graditi že v letošnjem letu — bo treba na vsak način zagotoviti

sedanje prostore v gradu Kiesselstein za potrebe muzeja. Studijska knjižnica doslej še ni izoblikovala samostojnega koncepta za svoje delo in verjetno prav zato še nima tiste vloge, ki bi jo taka ustanova morala imeti. Prav tako bo treba ljudsko knjižnico v Kranju, ki z gledno prav zato še nima tiste vloge, ki bi jo taka ustanova morala imeti. Nemara ne bo napak misliti na potujočo knjižnico, ki bi naj približala knjige tudi ljudem v najoddaljenejših krajih občine, kjer knjižnic ni.

Izobraževalni center v občini še vedno ni ustanovljen. Čeprav je bilo o tem že precej govorjenega, do danes še niso našli človeka, ki bi začel z delom. Boljše je stanje na področju pevске kulture. Tu se pozna vpliv kranjske glasbene šole in nekaterih kvalitetnih vokalnih in

instrumentalnih ansamblov, predvsem Prešernovega pevskega zbora in kranjske godbe na pihala. Primanjkuje pa pevovodskega kadra, prav tako šepa programska politika. Svet za prosveto in kulturo bo zato v kratkem priredil tečaj za mlade pevovodje.

Poseben problem v občini pa je gledališka dejavnost. Posebno v Kranju je po reorganizaciji Prešernovega gledališča zazijala občutna vrzel, ki je doslej, kljub volji in naporom dramske sekcije »Svoboda — center«, ni bilo mogoče zapolniti. Še več! Opaža se, da spriču pomanjkljive dejavnosti plahni tudi zanimanje ljudi za gledališče. Temu ni kriv samo film in druga moderna tehnična sredstva (radio, televizija), marveč predvsem premika kvaliteta in nekontinuitetnost predstav.

Sredstva za gledališko dejavnost se presirjajo tega nesmotrno trošijo. Več kot polovica se jih izda za enkratna gostovanja

(ki so zelo draga), ostala dejavnost pa peša.

Spriču takega stanja je Svet za prosveto in kulturo mnenja, da bi bilo treba organizirati čimprej širšo razpravo o problemu gledališke dejavnosti v Kranju in s smotno reorganizacijo, do sedanjega dela pripomoči, da se le-ta pozivi. Zgledov za pametno rešitev je dovolj. Prvič je tu jeseniško Čufarjevo gledališče, ki zelo uspešno deluje. Uspeh mu zagotavlja predvsem širok krog mladih igralcev, ki jih gledališče zahteva, nadtem ko je Prešernovo gledališče samo ustanova za posredovanje gledališke in druge dejavnosti brez svojega ansambla.

Pod pogojem, da bi Prešernovo gledališče zbralo okrog sebe še krog dobrih igralcev — amaterjev in jih primerno honoriralo za njihov trud, bi se tudi v Kranju lahko dramska dejavnost močneje razmahnila. Kar zadeva kvaliteto, bi se lahko še izboljšala. Tako bi se ustvaril tudi standard in se manj kvalitetna dela ne bi pustila uprizorjati v Prešernovem gledališču, kot se je to dogajalo doslej, ko so mnoge neustudirane predstave in nastopi raznih ansamblov močno zamajali osnovni pojem o kvaliteti, ki je potrebna za javno nastopanje, še posebej v Prešernovem gledališču. Tudi sredstva bi se na ta način smotrnejše trošila kot doslej.

Obstajajo torej vse možnosti, da se problem gledališke kulture v Kranju reši na splošno zadovoljstvo gledališča željnih ljudi.

—NS

Filmi, ki jih gledamo

VOJNA IN MIR (I. DEL)

Nastanek italijanskega barvnega filma v vistavision sistemu so filmski publicisti ves čas zavzeto spremljali, ga ocenjevali in mu prerokovali bodočnost, še preden je doživel svojo premiero. Vsekakor so imeli težavno delo, saj je šlo zgolj za ugibanja o kvalitetah filma. Sicer pa tudi zdaj, ko film gledamo, ocenjevanje ni posebno lahko. Konec koncev gre za literarno vedomelo Leva Tolstaja Vojna in mir, ki ga je bilo treba prenesti na filmski trak v enakovredni obliki, ki odlikuje literarno predlogo. Ob tem se predvsem vprašamo: kaj je privledno realizatorje do odločitve, da posamejno literarno delo Leva Tolstaja? Ali resnična želja po čisti umetnosti, ki naj bi v vsej svoji neposrednosti in veličini zaživela na filmskem platnu, ali zgolj spekulativna stremjenja filmskega producenta, čigar glavni smoter je bil ustvariti veličastni filmski spektakel z imenom Tolstoj, ki bi privabil v kinematografe častilce njegovega umetniškega snovanja.

Odgovor je samo eden: čeprav je skušal film čimbolj slediti umetniški zlahtnosti literarne predloge, ne more povsem skriti svojega namena, da hoče s filmskim občinstvom za vsako ceno koketirati. In to se mu sijajno posreči. Z izborom filmskih igralcev zvenečih imen, s sijajno filmsko tehniko, osupljivim bliščem in množičnimi prizori je film dosegel svoj glavni smoter: občinstvu ugaja. S temi prvimi ugotovitvami pa filma ne kaže uvrstiti zgolj med uspele filmske realizacije.

Oblikovali so ga namreč ljudje — najvidnejši mojstri filmskega sveta, kakršnim film ne more spolzeti iz rok. Delo je režiral znani ameriški režiser King Vidor.

Težko pa je podati dokončno oceno, kajti film bomo gledali v dveh delih. Kaj več o filmu bomo povedali v oceni drugega dela.

LJUDJE IN VOLKOVI

je italijansko-ameriški koprodukcijski barvni film, ki ga je z režiral režiser Giuseppe De Santis. Film pripoveduje zgodbo o poklicnih lovcih na volkove v abruških gorah. Podobno kot v vseh svojih prejšnjih filmih se režiser tudi tokrat drzno pogablja v življenje malih ljudi, v njihovo neizprosno borbo za obstoj in izpove marsikatero resnico na račun socialnih krivic, ki jih njegovi mali ljudje doživljajo iz dneva v dan. Opažen je glavni smoter, ki je bil njegovemu tokratnemu režiserskemu konceptu nekoliko drugačno podoba. To pot zgodbe ne obravnava kompleksno, ne pogablja se v množice, temveč pronicava v duševnost posameznikov.

Nobenega dvoma ni: De Santis se je tudi tokrat pokazal kot mojster dramaturških zapletov, čudovitih domislic in odličnega poznavalec filmskih izraznih sredstev.

Dobro izbrana garnitura igralcev je uspeh filma še pogloblila. V glavnih vlogah nastopajo Silvana Mangano, Yves Montand, Pedro Armendariz, Irene Cefaro, Guido Celano in drugi.

aa

Z letne skupščine SSPD ObLO Jesenice

Mladina... množičnost... kvaliteta

so cilj naše kulturno-prosvetne politike

Na Dovjem je bila v nedeljo, 22. februarja, letna skupščina Sveta Svobod in prosvetnih društev občine Jesenice. Udeležilo se je 96 delegatov iz 10 prosvetnih društev. Skupščine sta se udeležila tudi predsednik republiškega Sveta »Svoboda« Vlado Majhen in predsednik okrajnega Sveta »Svoboda« Dušan Bavdek.

Razprava je bila sicer pestra, toda preveč omejena na poročila o delu posameznih društev. Vse premalo so bile obravnavane načelne naloge kulturno-prosvetnega dela, ki jih je nakazal maniborski kongres. Programska politika in organizacijska trdnost ter prožnost društev, sta problema, ki ju je skupščina, žal, skoraj spregledala. To vrzel sta izpolnila gosta — Vlado Majhen in Dušan Bavdek.

Tovariš Majhen je v zanimivem govoru orisal vse osnovne probleme naše kulturno-prosvetne politike. Poudaril je nujnost kvalitete amaterskega dela, ki mora rasti in razmeri naravnega delovnega človeka. Zago-

tovalo za to kvaliteto pa je samo množičnost in sveda tudi strokovna in idejno-politična zrelost vodilnega kadra v naših društvih. Tovariš Dušan Bavdek pa je predvsem poudaril potrebo po vključevanju mladine v društva, saj to je tako zagotovljena nadaljnja rast in kvaliteta kulturno-prosvetnih društev.

Skupščina je ob koncu izvolila nove člane občinskega Sveta Svoboda in člane nadzorne komisije. Ob tej priložnosti so bile podeljene tudi nagrade in pohvale priznanim delavcem.

Čufarjevo nagrado Sveta Svoboda občine Jesenice za 1958. leto so prejeli: Albina Klinar iz Pla-

nine pod Golico, Franc Cegnar z Jesenic, Ciril Jalen iz Žirovnice, Stefan Preželj iz Hrušice, Franc Pretnar iz Hrušice in Franc Bohinc iz Javornika.

Republiški Svet Svoboda je odlikoval z obeležjem Svobode II. stopnje dolgoletnega in naprednega glasbenega delavca z Jesenic Cema Ambrožiča, obeležje Svobode III. stopnje pa so za svoje dolgoletno in uspešno kulturno-prosvetno delo na vodilnih mestih prejeli še: Franc Gaber iz Dovjega, Jože Zajc iz Hrušice, Janko Orešek iz Javornika, Zdravko Kavčič z Jesenic, Peter Sitar iz Žirovnice, France Žvan z Jesenic in Edo Žagar z Javornika.

-ac-

Ob 5. premieri Čufarjevega gledališča Jesenice D. Dobričanin: Človek z Marsa

Stirinajst dni po premieri komedije »Naši ljubi otroci« je Čufarjevo gledališče na Jesenicah posredovalo peto premiero letošnje sezone — komedijo srbskega pisatelja D. Dobričanina Človek z Marsa. To je sicer lep

dokaz delavnosti gledališkega kolektiva, vendar dejstvo, da si sledita kar dve komediji, in to celo lahki komediji, ne govori v prid repertoarni politiki gledališča. Kljub temu pa je publika toplo sprejela tudi Človeka z

Marsa in upajmo, da bo deležen prav tolikšne pozornosti kot »Naši ljubi otroci«.

Človeka z Marsa je režijsko pripravil lože Tomažič. Delo je sicer spretno in duhovito napisano, kar velja za prvi dve dejanji, medtem ko tretje dejanje znatno pade. Prav temu pa je režiser posvetil premalo skrbi, saj bi z bogatejšo domiselnostjo lahko vsaj deloma prekril avtorjevo vrzel. V celoti razgibani in domiselni režiji bi kazalo očitati morda le nekoliko preveč kričavosti igralcev, ki zabraše razumljivost vrste duhovitih dovtipov in strelci.

S posrečeno figuro in dosledno igro izstopa v vlogi spekulanta Teče Lado Nikolavčič. Res je, da je vloga hvaležno napisana, toda Nikolavčič ji je dal toliko prepričljivosti in originalnosti, da je resnično zaživela. Prav gotovo je Teča nov uspeh mladega igralca, ki počasi, toda vztrajno raste. Zal, tega ne moremo trditi za Jerneja Pogačnika v vlogi Andjelka. Hvaležno in duhovito vlogo je reševal zgolj z igralsko rutino in čeprav mu je mestoma uspelo oblikovati simpatično figuro zmedenega in prebrisane ga uradnika, pa glavnemu smotru vloge, ki je nekakšna dramaturška vzmet celotnega dogajanja, ni bil dosegel. V neproblematični vlogi Marsovcva se je solidno predstavil Franci Pogačnik, obilo smeja in priznanja pa je s posrečenim in živahnim likom Milentija požel France Cegnar. Simpatična je bila tudi hišna Vere Ažmanove, nehvaležno vlogo eksistencialista Saše je s pravo mero in lepo podal Nace Smolej. Za mladega igralca je vloga deda več kot zahtevna naloga, ki jo je Vlado Rotar dobro opravil. S posrečeno masko in dosledno zunanjo igro je ustvaril prepričljiv lik hudomušnega starca. Manjšo pozornost je avtor posvetil materi Jeli, ki je ni vselej prepričljivo zaigrala Stanka Geršakova, Veri, ki jo je malce površno oblikovala Mariča Kobentarjeva in Milu, ki ga je sicer živahno, toda glasovno monotono upodobil Stanko Znidar. Posrečeno in razgibano sceno je zasnoval Jože Bedič.

Prav gotovo bo duhovita in zabavna zgodba o prihodu bitja z Marsa na Zemljo gledališkemu občinstvu ugajala.

-sn-

S slikarske razstave v Kamniku

Polde Mihelič: olja

V avli gimnazije v Kamniku so odprli že tretjo slikarsko razstavo v tem šolskem letu. Za Karlom Zelenkom in Lojzotom Perkom je razstavil svoja novejša dela slikar Polde Mihelič, domačin iz Nevelj pri Kamniku, strokovni učitelj risanja in osemletni šoli v Litiji.

Vsa razstavljena dela so bila v svojevrstni prikupni obliki. Pokrajinski motivi ustrezajo

kot izrezi iz pravilničnega sveta, pri čemer oba portreta »Lojzek« in »Zgarnana dekla« spadata med njegove boljše ustvaritve. Med ostalimi deli so posebno posrečeni »Krokarji«, »Gozdna idila« in »Pogreb«.

Gimnazija v Kamniku s slikarskimi razstavami zapolnjuje vrzel, ki jo je napravil novi učni načrt, saj za gimnazijo ni predvidel pouka v risanju. Z.

Dobričaninov ČLOVEK Z MARSJA V uprizoritvi Čufarjevega gledališča na Jesenicah

Bežen zapisek o radovljski knjižnici

Da bi se knjižnica, ki je radovljske knjižnice, ne izgubilo čimveč bralcev, je radovljska knjižničarka Lojzka Horvatova poskusila z nenavadnim eksperimentom: knjižnico je okrasila na svojevrsten bolj ali manj domiselni način — z naslovi najbolj branih knjig, itd. Če je mogoče, na ta način pridobiti bralce, je sicer vprašljiva. Obisk v radovljski knjižnici neprestano narašča, vendar ne zaradi zunanjih razlogov, pač pa zaradi kvalitetnega izbora knjig, ki jih pošiljajo na knjižnico slovenske knjižne založbe. Knjižnica je odprta dvakrat na teden in vselej se oglasi od 8.00 do 10.00 ur, tako da novejša knjige neprestano krožijo. Nekatero knjigo, zlasti prevodi zahodne literature bralce

zelo mikajo, medtem ko dela iz slovenske literature in dela mladih slovenskih pisateljev (Smole, Rozman, Vuga), ostajajo na policah. F. V.

Via Mala na Bohinjski Beli

Pred kratkim so igralci KPD na Bohinjski beli uprizorili drugo premiero v letošnji sezoni drame Johna Knittela Via Mala. Pred tem so igrali komedijo Babilonski stolp, uprizorili pa name-ravajo še Petrovičev Vozel.

O tokratni uprizoritvi kaže pripomniti, da je po režijski in igralski strani dokaj uspela. Igralci so se potrudili in prikazali bolj ali manj prepričljivo in emovito po-

do bo nepotvorjenega življenja, vsakdanjih težav preprostega človeka, presunljivih dogodkov, razočaranj, ki so dosegla vrh v družinski tragediji. Igra sta pripravila režiserja Ludvik Knafelj in Stanko Pišek. Kot igralci pa so se predstavili Ludvik Knafelj, Francka Pretnar, Vida Poljanec, Anton Kelbi, Metka Palčič, Anica Kelbi, Alojz Pretnar, Franc Mulej in Ivanka Gisinger. -jb

Trditev, če hočete tudi očitek, češ da naše učiteljsko — seveda izjem ne manjka — hudo rado obrača hrbet kulturno-prosvetnemu delu v Svobodah in prosvetnih društvih, ni iz trte zvita »resnica«. Ta ugotovitev je še posebno boleča, ker pogosto razen prosvetnih delavcev, zlasti na podeželju, ni ljudi, ki bi bili sposobni pravilno usmerjati kulturno-prosvetno politiko. Če bi to trditev posploševali, bi prav gotovo stori-krivico učiteljsstvu iz bivše cerkljanske občine. Mnogi namreč z zgledno zavzetostjo pomagajo pri kulturnem delu. Še več: pred časom so se zbrali in v okviru prosvetnega društva Davorin Jenko v Cerkljah naštudirali drama Mire Pučove Svet brez sovraštva. Premiera je bila v nede-

ljo 22. februarja. Igralsko skupino so tvorili zgolj učitelji, izjema je bil le režiser Franc Perčič, ki je uslužbenec.

Brez zadrege lahko trdimo, da so režiser in igralci svojo nalogo uspešno opravili. Pred gledalci je zaživela drama iz časa okupacije v vsej svoji neposrednosti in trpkosti. Uprizoritev je občinstvu ugajala, kar obeta, da bo tudi tretja ponovitev, ki bo 8. marca, privabila v dvorano prosvetnega doma v Cerkljah množico gledalcev. S.

družinski pomenki

O delu in načrtih gospodinskega centra na Jesenicah

Kuhinja postaja pretesna

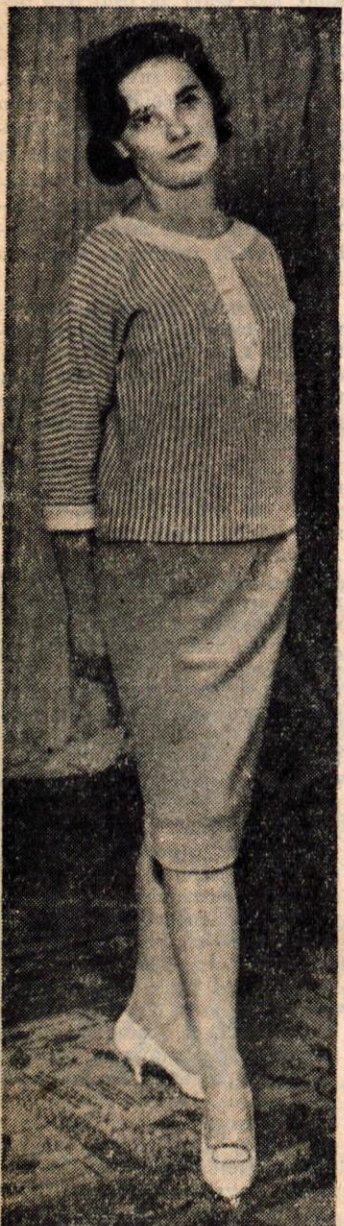
Z dejavnostjo Gospodinskega centra na Jesenicah smo deloma seznanili bralke že lansko jesen,

MODA

NA PRAGU POMLADI

Dva modela uspele modne revije, ki je bila pretekli teden v Radovljici. Tovarna nogavic in pletenin »Almira« Radovljica je s to prile-

ditvijo dala dragoceno pobudo za sodelovanje s potrošniki. Le-ti se tudi v drugih krajih želijo na podoben način seznaniti z modnimi novostmi, ki jih pripravljajo za naše tovarne

ko je bila sezona vkuhanja na višku. Kuhinja centra je bila od poletja do novembra vsak dan zasadena. Gospodinjje so v njej pod vodstvom tov. Torkarjeve in tov. Bregantove konservirale nad 2.500 kilogramov najrazličnejšega sadja. Da bi ustregel željam številnih Jeseničank, je Center 11. novembra lani začel s prvim kuharskim tečajem, ki je bil zaključen konec leta. Na praznik žena, 8. marca bosta končala z delom ena popoldanski in en večerni kuharski tečaj, medtem ko 90 interesentk še vedno nestrno čaka, da bodo prišle na vrsto.

Center je imel v načrtu tudi zdravstveno prosvetni tečaj, vendar je to namero uresničil le na pol. Tečajnice so se seznanile samo z gospodinskim delom tečaja, ker nobena medicinska sestra ni prevzela predavanj iz drugega dela.

Zanimiva je ugotovitev, da so med tovarišicami, ki obiskujejo kuharske tečaje, večinoma gospodinjje. Dekleta za to ne kažejo zanimanja in se jih vpiše zelo malo. Tov. Bregantova je o tečajnicah izjavila, da vse po vrsti sledijo pouku z veliko resnostjo in prizadevnostjo, kar je zanje najboljša spričevalo.

Kuhinja Centra je prijetno in moderno opremljena, le nekoliko

SODOBNO GOSPODINJSTVO ŠT. 1/1959

Pred kratkim je izšla letošnja prva številka »Sodobnega gospodinjstva«, s katero začenja revija šesto leto svojega izhajanja.

Letošnja prva številka prinaša zanimiv uvodnik o ženskih gospodinskih poklicih, ki so se zunaj že uveljavili, pri nas pa jih šele uvajamo. Uvodniku sledi članek o delu prvega obrata za družbeno prehrano v Ljubljani, ki so ga ustanovili v bežigradski občini. Revija priobčuje tudi zbirko fotografij praktičnih gospodinskih pripomočkov, ki jih lahko dobimo v naših trgovinah. Kmečke gospodinjje bodo rade prebrale članek o uporabi električnega toka v kmečkih gospodinstvih, ki lahko v veliki meri razbremeni gospodinjjo. Revija prinaša tudi zanimive rešitve delitve stanovanjskih prostorov s predelnimi stenami.

Na modnih straneh najdemo nekaj čednih modelov za otroška oblačila, ki so bili prikazani na otroški reviji v Ljubljani. Tudi navodila o pletenju boste našle v njej in pa odgovore na vprašanja bralk.

tesna je, tako da sprejme naenkrat komaj 12 tečajnic.

Jeseni, ko bo na Jesenicah dograjena nova šola, bo dobil Center svoje prostore v starem poslopju. Sele tam bo lahko razmahnil svojo dejavnost. Razen kuhinje in jedilnice bodo uredili še pralnico, likalnico, čistilnico, krpalnico ter servis za izposojanje gospodinskih aparatov. V isti stavbi bodo odprli tudi dnevno zavetišče za otroke.

Brž ko bodo pogoji ugodni, se gospodinski Center na Jesenicah ne bo več omejeval samo na kuharske tečaje. Prirejal bo tečaje za noseče žene, tečaje za nego dojenčkov in splošno gospodinske tečaje. Jeseničanke so trenutno še v zadregi, ker ni gospodinskih učiteljic, vendar upajo, da bodo s pomočjo ljudskega odbora rešile tudi to.

NASVETI

ČIŠČENJE MADEŽEV

Kar mimogrede je madež na obleki. Da ne bo preveč slabe volje, si pomagajte z naslednjimi nasveti:

Čaj. Za pralne tkanine pride v poštev topla voda z morebitnim dodatkom glicerina, občutljive tkanine pa čistimo z mlačno milnico ali čistim bencinom.

Kolomaz. Pri pralnih tkaninah pokapamo madež z glicerinom ali ga namažemo s surovim maslom, nato ga do konca očistimo z bencinom.

Krema za čevlje. Uporabljamo terpentin, če je potrebno, še speremo s toplo milnico.

Kri. Madeže omeščamo v vodi s sodo ali soljo, nato jih speremo v mlačni milnici. Vroča voda povzroči, da zakrknjejo beljakovine, ki so v krvi, in je zato ne uporabljamo v začetku čiščenja. Tkanine, ki jih ne moremo prati, narahlo ovlažimo s slano vodo in nato izperemo v mlačni milnici.

Bluza uhaja iz krilla, če je bolj kratka ali pa iz zelo gladkega blaga. Temu odpomoremo s spjenjo plastično maso. Kupimo jo v tanki plasti, kot je n. pr. za umivalne oziroma milne vrečice. Razrežemo jo na nekaj centimetrov dolge in kot krilni pas široke trakove. Prišijemo jih v presledkih na notranjo stran pasu. Prav tako dobro nam rabijo tudi ploščice spjenje gume.

Na vrsti je predpasnik

Tudi predpasniki zaslužijo, da spregovorimo o njih nekaj besed. Vse žene jih uporabljajo. Predpasnik je del delovne obleke, zato mora biti tako ukrojen, da omogoča nemoteno gibanje pri raznovrstnih gospodinskih opravilih.

Razširjeno je mišljenje, da je najbolje imeti temen predpasnik, ker »se ne umaže«. Umaže se prav tako, le da se na takem predpasniku umazanija manj pozna. Pri gospodinskem delu je veliko važnejše, da je predpasnik čist, kot pa, da samo izgleda tako. Zato se raje odločimo za predpasnike iz svetlega pralnega blaga in jih pogosto menjajmo. Primerni so enobarvni, pikčasti ali črtasti vzorci, ki pristojajo tudi k večbarvnim oblekam. Razen praktičnosti in čistosti dodajte svojemu predpasniku še eno lastnost — prikupnost. Tako vam ob nepričakovanem obisku, ki vas bo zatekel pri delu, ne bo prva skrb, kako čimprej neopazno sleči predpasnik.

Predlagam vam: Skica 1.: Predpasnik iz svetlega enobarvnega blaga. Njegova posebnost je dodatek iz črtastega blaga ustrežajočih barv. Pripet je samo na pasu predpasnika in nam bo zelo dobro služil, kadar bomo morali kar najhitreje prestaviti posodo z vrolo juho ali odkriti kipečo kavo. Skratka, za vsako priliko bo krpa pri roki.

Skica 2.: Večji predpasnik preprostega kroja. Krojen je ravno, lahko pa je spodaj tudi širši. V pasu je stisnjen s tremi vrstami elastike. Če se zanjo ne navdušujete, lahko napeljete v pas trak, ki ga zadaj zavežete. Gornji del predpasnika je zadaj zapet z gumbi. Spodnji rob je dvojen in spre-

menjen v žepo čez celo spodnjo širino. Tak predpasnik nam pride posebno prav pri čiščenju stanovanja, saj lahko vtaknemo v en del krpo za brisanje prahu, v drugega omelček, v tretjega krtačo in še kaj in prihranjeno nam bo pripogibanje in marsikateri nepotreben korak.

Melka

gorenjske bodice

Če me ne bi prejšnji teden hula-hoop tako preklemansko zdelal, bi se bil prav gotovo udeležil občnega zbora Turističnega društva v Skofji Loki. K ostalim predlogom, ki bi utegnili zboljšati turistično veljavo Loke, sem hotel pristaviti še svojega. Ne gre sicer za posebno pomembno odkritje, je pa čisto pameten predlog, ki ga bom kar v bodicah obdelal.

Prejšnji teden, še preden sem začel poganjati hula-hoop, sem krevsal po Loki. Ker mi je bilo preklemano dolgčas, sem hrustal napolitanke. No, pa je vsake muzike enkrat konec, in tako je tudi moja vrečica na lepem sramežljivo pokazala dno. Napolitanke je bilo konec. In kam z vrečico? Pogledal sem okrog sebe. Napenjal oči, pa je le malo zaleglo. Na vsem gorjem trgu nisem opazil koša za odpadke. S papirjem v roki sem bežal po ulicah in iskal... iskal. Tudi na spodnjem trgu nisem bolj opravil. In tisti preklicani »skrnicele« me je tiščal kot le kaj. Da bi ga kar na cesto zalučal, mi pa tudi ni šlo v račun. Končno se mi je nasmehnila sreča. Na zgornjem trgu sem treščil papir ob vodnjak. Menda sem kar ugaril, če mokrote ne da od sebe, naj suši vsaj kot smetišče. Okolica vodnjaka je bila

na debelo nastlana s papirjem. — Čemu vam to pripovedujem? Zato, da bi se loško turistično društvo na pragu nove turistične sezone spomnilo, da je treba med drugim poskrbeti tudi za čim mikavnejšo podobo mesta. Z nastlanim papirjem po ulicah tega ne bodo dosegli. Čas bo, da si omislijo koše za odpadke.

Če že govorim o lepem izgledu naših krajev, tedaj se bom še enkrat spotalnil ob razvaline stare avibusne postaje v Kranju. Okolici Okrajnega ljudskega odbora in Park hotela s parkirnim prostorom tista grmada kamenja ne dela ravno časti. Zavoljo tistih razvalin sem tudi ob liter vina. Se še spominjate, kako sem ondan staval, da bodo do Pusta ruševine pospravili. Pa sem se urezal. Še enkrat pa ne bi rad staval. Sem pa tako oprezen, da bom rajši predlagal kranjskemu Turističnemu društvu, ki bo morda le našlo pot, da bodo tiste razvaline »skopnele«.

Zadnje čase me ljudje sprašujejo, čemu gorijo v poznih jutranjih urah po kranjskih ulicah luči. Enake pritožbe sem bil slišal celo iz Kokre in drugih krajev

Gorenjske. Nekaj časa sem tuhtal, potlej sem pa vprašal Marjano, če ona ve, kako je s to stvarjo. Takole mi je povedala:

»Hja, najbrž pri belem dnevu z lučjo iščejo tistega, ki bi moral te luči ugaševati.«

Če sem s hula-hoopom začel, bom z njim še končal.

Ko bi slišali Tomaža iz Kamnika, kako je ondan preklinjal. Od jeze je kar pojmal kakor kapelj na suhem. In kako miren je. Pravim vam, da žabi še dlake ne bi izpulis. Zato vam po pravici povem, da sem bil hudo začuden, še bolj ko tista profesorica na kamniški gimnaziji, ki je 14 dni po opravljenem strokovnem izpitu pred kou' sijo v Ljubljani dobila odločbo, da je oproščena polaganja izpita.

No, ko se je moj znanec za to unesel, sem iztuhtal, da gre za družinsko nesoglasje. »Kaj se ne bi jezil,« je zasikal, »ko je pa žena popolnoma ponorela z nekakšnim obročem. In zdaj ta neroda vrtili tisti obroč okrog trebuha in pravi, da mora prekositi soseda. Bojda ga tista žensčina zavrti okrog svojega obilja kar 16-krat.«

»Pusti jo, naj ga vrtil, če se ji ljubi,« sem skušal tolažiti.

»Mar misliš, da je to tako preprosto,« je spet zrasel. »Madonca, ko se ti pa babnica postavi kot Napoleon v bitki pri Austerlitzu, pa začne komandirati, naj potisni omaro v kot, pa odrinem mizo skozi vrata in odnesem stole, da bo imela sredi sobe dovolj prostora. Zraven pa kriči in robanti, da je sramota, ko ima tako majhno stanovanje. Se za hula-hoop premagajno. In ta obroč, pravi, da je vsaki ženski nujno potreben iz družabnih, tehničnih, kozmetičnih in ne vem kakšnih ozirov še. In ona te lovadi z jezikom in obročem, jaz se pa prerivam s pohištvom. Je to sploh življenje?«

»Potrpi, saj jo bo morda kmalu minilo,« sem tjavdan pristavil. V resnici sem mu pa kar privoščil, da ga žena z obročem tako onegavi.

Zakaj vam to pripovedujem. Takoj vam povem do konca. — Ko sem tistikrat prispel domov, bi me skorajda zadela kap. Ko sem stopil v kuhinjo... Jedetana, grozal Sredi kuhinje se je moja Marjana zvijala v hula-hoop mrzlici, okrog trebuha ji je pa nerodno plesal obroč. In to je bil moj obroč, ki sem ga tako prebrisano skrnil podstrešju. In prvokrat v desetih letih me je ljubeznivo sprejela, rekoč:

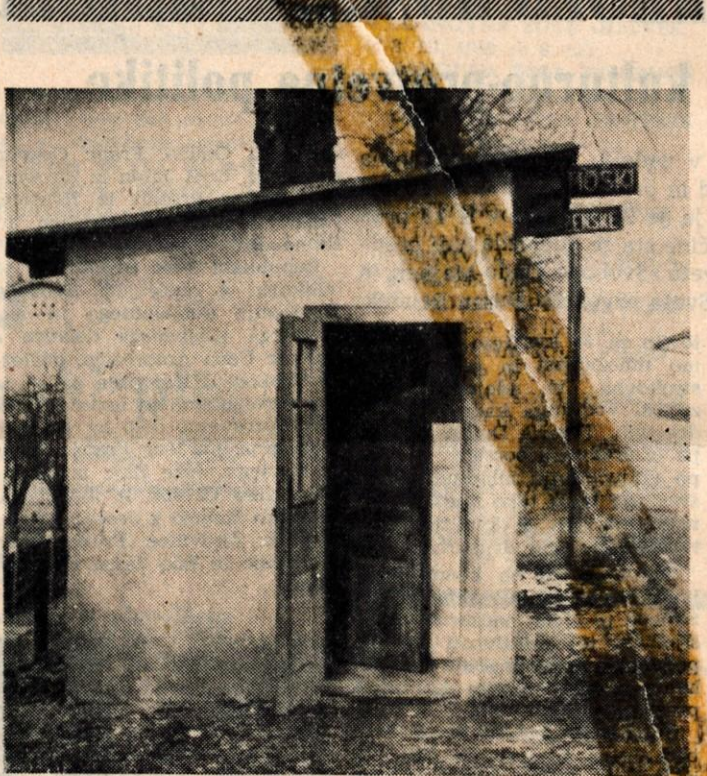
»Daj no, potisni tole kredenco v kot in mizo skozi vrata, da bom imela več prostora.«

Kdaj bo jenjala razgrajati hula-hoop mrzlica?

Vas pozdravlja Vaš

Bodičar

RAMEN SPOTINE

Ceprav sedanje stranišče na železniški postaji v Podnartu skoraj ni uporabno, novega grade že domala tri leta

STOJA splošna nevarnost

V petek, 20. februarja je bilo na Tajništvo za notranje zadeve sporočeno, da so ob cesti 1. reda Kranj—Ljubljana pri Jeprci našli hudo poškodovan osebni avtomobil znamke Opel-Caravan. In če to je bilo sporočeno, da o lastniku avtomobila ni sledu.

Vse je kazalo, da gre za prometno nesrečo. To je ugotovila tudi komisija TNZ, ki si je ogledala avtomobil na kraju nesreče. Podoba je bila, da je avto, zlasti z bočnima stranema, prestrel neljak zelo močnih udarcev. Kasneje so ugotovili, da je lastnik avtomobila gostilničarka C. D. iz Ljubljane. Čeprav je avtomobil utrpel škodo za približno 300.000 dinarjev, je voznica prestala nesrečo brez poškodb.

Na vprašanje komisije, kako je prišlo do nesreče, je C. D. nekako takole pripovedovala:

»Okrog 11. ure sem odpeljala s Slovenskega Javornika, kjer sem bila na obisku. Do Kranja in naprej proti Medvodam je šlo vse po sreči. Ker je bila cesta suha in malone brez prometa, sem vozila precej naglo. Ko pa sem prispela do gozda pred Jeprci, mi je pripeljal nasproti neki avtomobil s močnimi slepečima žarometoma. Kljub temu, da sem luči utrlila, nasproti prihajajoči voz tega ni storil. Jarka svetloba me je v trenutku povsem oslepila. Zaradi varnosti sem se umaknila na skrajno desno stran cestišča. Ker pa sem izgubila občutek za orienta-

cijo, sem zapeljala preveč v stran. Če sem zavirala, se ne spominjam. Vem le to, da se je nenadoma vozilo nagnilo v desno in z bokom udarilo ob tla. Udarci je vozilo odbil od tal in ga vrgel na levo

okrogljene osi desnega kolesa ni uspelo. Takrat nisem imela druge izbire, kot da se odpeljem v Ljubljano s tovornjakom in prijavim nesrečo na prvi postaji ljudske milice.«

bok. Krčevito sem se oprijela krčila. Zadnji udarec je avtomobil postavil spet na kolesa. O avtomobilu, ki me je z neurtujenima žarometoma oslepil, ne bi vedela ničesar povedati. Ko je švignil mimo mene, se mi je zdelo, da je oseben avtomobil. Nekaj kasneje se je pri meni ustavil tovornjak. Sofer me je hotel »šlepati« do Ljubljane, kar mu pa zaradi

Če je zagovor C. D. resničen, tedaj služi voznik neznanega avtomobila, ki je povzročil prometno nesrečo, najstrožjo kazen. Škoda le tega je v pravem času izginil neznan voznik. Tokratna nesreča pa dovolj ogovorno opozarja voznike motornih vozil, da je treba zlasti pri srečavanju z motornimi vozili, slepeče luči zadržati.

PRAVNI NASUJETI

Š. E. KRANJ

VPRAŠANJE: Želim zidati enostanovanjsko hišo, imam zemljišče, ne vem pa, kaj si moram priskrbeti, da bi z gradnjo lahko pričel?

ODGOVOR: V smislu prečiščenega besedila Uredbe o gradnjah (Uradni list FLRJ št. 32/58) si morate priskrbeti pri pristojnem ljudskem odboru gradbeno dovoljenje. Pred predložitvijo prošnje za gradbeno dovoljenje pa morate imeti še:

1. potrjeni glavni projekt — prvi del,
2. odločbo o odobritvi ožje lokacije,
3. odločbo o regulacijski liniji in niveletih za objekte, ki bodo grajeni v krajih, ki imajo regulacijski in nivelacijski načrt in
4. potrdilo Narodne banke, da so za gradnjo zagotovljena sredstva.

Po prejemu gradbenega dovoljenja morate v enem letu začeti z gradnjo. Pričetek izvajanja gradbenih del morate najkasneje v osmih dneh javiti gradbenemu odseku pri pristojnem ObLO.

Vsa ta določila pa ne veljajo za kmečke stanovanjske in gospodarske stavbe v nestrjenih vaseh, ki ležijo zunaj 200 m širokega pasu ob velikih komunikacijah, razen če niso ti deli proglašeni za turistične in zdravstvene kraje.

H. F. KRANJ

VPRAŠANJE: Ali mi pripada izredni dopust za strokovno izpopolnitev?

ODGOVOR: V smislu 243. člena Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list FLRJ št. 53/57) vam gospodarska organizacija lahko dovoli za strokovno izpopolnitev sedemdnevni izredni plačani dopust, seveda če je pri tem zainteresirana tudi gospodarska organizacija.

Bralce opozarjamo, da so odgovori brezplačni; k vprašanju morajo priložiti le kupon, ki ga izrežejo iz časopisa.

KUPON ŠT. 2
PRAVNI NASUJETI

Ob 40-letnici KPJ V SENCI OBZNANE

Na Jesenice so morali poslati poseben vlak z vojaštvom, da bi ukrotil delavce. Tako nam je že poročal iz svojih spominov Janez Mlakar. Tudi v Kranju, kot je povedal Ciril Bajželj (v našem listu 20. februarja) je bilo vroče, vroče tiste aprilske dni 1920. leta, ko so se skupno z železničarji postavili v bran tudi drugi delavci.

Val nezadovoljstva delavstva pa se je stopnjeval po žrtvah na Zaloški cesti. To dokazujejo naslednji dogodki.

● Maj 1920 — Ljubljana. Izšla je prva številka »Rdeči prapor«, glasilo komunistov Slovenije.

● Junij — Beograd. Prvi kongres SKOJ (Savez komunističke omladine Jugoslavije).

● Vukovar. Drugi kongres Socialistične delavske stranke Jugoslavije, ki se preimenuje v Komunistično partijo Jugoslavije.

● Beograd. Sindikalna konferenca; sporazum o zedinjenju sindikalnih zvez v okviru CKSVS.

● September — Maribor. 160 zaupnikov mariborskega delavstva se javno izreče za Tretjo internacionalo.

● Trst. 5-dnevna splošna stavka delavstva proti nastopajočemu fašizmu.

● Ljubljana. Širše posvetovanje pokrajinskega sveta KPS za Slovenijo.

● Trst. Nova 24-urna stavka v Julijski krajini proti fašističnim provokacijam.

● Trst. Boj med delavci in fašisti na barikadah pri Senthakobu.

● Trst. Fašisti prvič zažgo Delavski dom.

● November. Volitve v ustavodajno skupščino. KPS na tretjem mestu z 59 poslanci.

● December — Trbovlje. Splošna stavka 9.640 rudarjev.

● Beograd. Vlada izdala zloglasno Obznanilo, s katero prepoveduje Komunistično stranko Jugoslavije.

● Januar 1921 — Trbovlje. Uspešno končana velika stavka rudarjev.

● Trst. Fašisti požgali tiskarno

komunističnih listov »Delo« in »Il lavoratore«.

● April — Pulj. Vaščani Krnice pri Pulju z orožjem odbijejo nastop fašistov in vojaštva.

● Ljubljana. V Ljubljani in Hrastniku je ustanovljena mladinska proletarska organizacija »Iskra«.

● Maj — Trst. Fašisti ponovno in dokončno požgo Delavski dom.

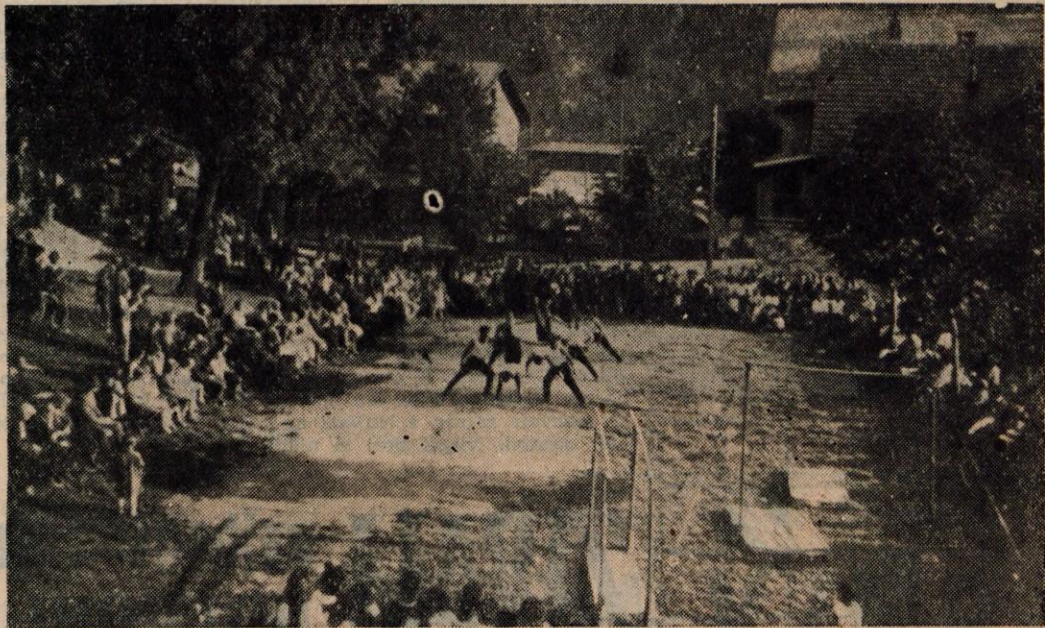
● Ljubljana. Občinske volitve.

● V 16. občinah Slovenije so komunisti dobili večino glasov in postavili svoje župane.

● Koper. Oboroženi odpor vaščanov Marezig. Ubili so 6 fašistov, ostali so zbežali.

Vse močnejši je bil val delavstva, ki je zahtevalo ne le socialne, marveč tudi politične pravice in s silo nastopalo proti nasilju. To pa je prestrašilo profinjensko oblast, ki je čutila, da so izkoriščevalski režimi v nevarnosti.

Da bi preprečili delavske zahteve, so 2. avgusta 1921. izdali Zakon o zaščiti države. »Priprave« za ta zakon so bile po vsej deželi in tudi pri nas. O tem nam piše Miha Klinar v naslednjem sestavku.

Vsako prosvetno ali športno udeleževanje je dalo možnost tudi za politično delovanje. To je bilo zlasti potrebno po zloglasni Obznanili v obliki ilegalnega gibanja

Na sliki: Prvi javni nastop »Svobode« Jesenice 1922. leta

Slika iz Muzeja NOB Kranj

Ker mu je „odjedel“ stanovanje, ga je pretepel in hudo poškodoval

Stanetu Florjančiču z Visokega pri Kranju se je domačin Francé Dobnikar moral pač hudo zameriti, saj ga je zadnjič, ko sta prišla skupaj v Sterovi gostilni, tako »obdelal« s pestmi in brcami, da je ta nazadnje obležal z zlomljeno nosno kostjo, izbil pa mu je tudi pet zob. Florjančič se je moral zaradi tega zagovarjati pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani. Zakrivil je namreč hudo telesno poškodbo.

Na obravnavi je tožilec povedal, da je Florjančiča februarja 1958 Okrajno sodišče v Kranju že obsodilo zaradi telesne poškodbe na 10 dni zapore. V pričakovanju, da se bo znal v prihodnje varovati kaznivih dejanj, mu je sodišče prizaneslo s pogojno obsodbo. — Florjančič pa svoje hude krivi le ni znal brzdati.

Kakor večina junakov pesti, tudi on ni priznal krivde. Zagovarjal se je, da se je Dobnikar lotil z raznimi očitki najprej njegovega očeta in uporabil pri tem celo stol. Pri tem bi kmalu zadel obdolženčevega 2-letnega otroka, ki ga je stari oče pestoval. Otrok je videti, prav pripraven povod za izvedbo maščevalnega naklepa.

Sodišče je prisodilo Florjančiču ob upoštevanju, da je bil deloma izzvan in da mora skrbeti za družino, 4 mesece zapore. Tokrat bo moral odslužiti kazen. Menimo, da je kljub vsemu ta kazen še vedno premila za obdolženčevu dejanje, saj posledice niso nepomembne. Poškodovani Dobnikar ima pri vsem tem seveda svoj delež, zlasti če vzamemo, da je Florjančiču »odjedel« stanovanje

Florjančičev primer sodi med tiste, ki bi bil kazenski statistiki najbrž prihranjen, pa čeprav je možak hude krivi, če bi ne bilo še vedno toliko prerivanja za stanovanja. Če bodo tudi te prilike urejene, bo pač manj povodov za prepire, zamere in sovražnosti, s katerimi imajo naša sodišča še vedno dosti opravka. —jf

domu na Jesenicah, marveč tudi jih je dal tajnik partijske organizacije na Jesenicah Ciril Košir pretipkati na pisalni stroj v šestih izvodih. Te knjige in prepise je seveda preiskovalna komisija takoj zaplenila kot obtežilni material proti Koširju, za katerega je policija pripravljala aretacijo.

Hkrati je bila hišna preiskava pri tajniku komunistične organizacije na Jesenicah Cirilu Koširju. Tudi tu so preiskovalci našli vrsto naprednih knjig. Iz zaplenjenega gradiva, predvsem iz knjig, lahko sklepamo, kako zelo se je Ciril Košir trudil pri spoznavanju in proučevanju revolucionarne teorije in skrbel, da bi ideološko oborožil sebe in člane partijske organizacije na Jesenicah. Ta je bila po prepovedi komunističnega tiska skoro brez vsakega študijskega gradiva. Kakor dokazujejo naslednja leta ilegalnega revolucionarnega delovanja Komunistične partije na Jesenicah, je bil Ciril Košir človek, ki se je ves posvetil naprednemu delavskemu gibanju. Zaradi revolucionarnega dela ga je leta 1924 oblast izgnala in je odtlej njegova usoda neznana.

Razen v Delavskem domu na Jesenicah in pri Cirilu Koširju so preiskovalci temeljito preiskali tudi stanovanje tajnika splošne železničarske organizacije na Jesenicah Viktorja Babudra. Med železničarji je bil oblastem sumljiv tudi premikač Josip Matež. Hkrati so bile prav tisti dan, dne 23. julija 1921, preiskave še pri Aleksandru in Uršuli Sitikov; pri

Prav v istem času je Kraljevo okrajno glavarstvo iz Radovljice začelo s preiskavami tudi na Jesenicah in Javorniku. Orožniške patrulje, policijski agenti in preiskovalci, mobilizirani iz administrativnega aparata okraj. glavarstva, so si razdelili teren, tako so preiskave potekale hkrati. To, seveda z upanjem, da bodo preiskave uspešnejše in da bo nemogoče komunistom skriti »pre-povedane« stvari.

Posebno močno oborožena in številna preiskovalna skupina je preiskala Delavski dom pri »Jeleni«, kjer je imel svoj sedež kovinarski sindikat. Tam so bili namreč včlanjeni tudi komunisti (KPJ v Sloveniji z izjemo v letih 1923 do 1924 ni imela svojega sindikata) poleg Kristanove, Korunove in Bernotove socialnodemokratske skupine. Preiskava je bila temeljita: preiskovalci so pretrkali sleherni kotiček. Toda —

Ivani Kukavici, ženi tovarniškega delavca; pri tovarniškem delavcu Marku Povšetju; pri Blažu Kemperlu; pri Francu Ravniku, za časa legalnosti blagajniku partijske organizacije na Jesenicah in pri tovarniškem delavcu Josipu Zagarju na Javorniku. Če so preiskovalci pri teh tovarniških kaj našli, ohranjeni zapisnik ne omenja. Po kasnejših dogodkih sodeč ima človek vtis, da so bile vse te preiskave naperjene predvsem proti tajniku partijske organizacije na Jesenicah Cirilu Koširju.

Človek neznane usode

Človek neznane usode

Človek neznane usode

Človek neznane usode

Človek neznane usode

Človek neznane usode

Človek neznane usode

Človek neznane usode

SMUČANJE

MAVROVSKI MEMORIAL

Na smučiških okoli mavrovskega jezera je bil od petka do nedelje drugi tradicionalni »Mavrovski memorial«. Prireditve je v spomin na znano mavrovsko tragedijo. Najuspešnejši tekmovalci letošnje prireditve je bil Roman Seljak (Triglav Kranj), ki je v teku na 30 km zmagal s časom 1:44.4. Po njegovih zaslugi je s precejšnjim naskokom osvojila prvo mesto tudi Slovenija v štafeti 4 krat 10 km. Roman Seljak je svoj del proge pretekel v najboljšem času vseh tekmovalcev.

STRELIŠTVO

KONČNO NOVO STRELIŠČE ZA GORENJSKO

Ze prejšnji teden si je posebna komisija ogledala prostor, kjer bo zgrajeno novo osrednje strelišče za vso Gorenjsko. To strelišče bo v Kranju v bližini Prevalja ob cesti JLA. Komisija je ugotovila, da je teren za gradnjo takega strelišča zelo ugoden. Predvidevajo, da bodo že letos na novem strelišču lahko tekovali. Po pol milijona dinarjev sredstev za gradnjo sta dala OLO Kranj in ObLO Kranj,

razent ega pa bodo pomagali pri gradnji tudi pripadniki JLA.

ZLATA PUŠČICA V RADOVLJICI

Preteklo nedeljo je bilo v Radovljici občinsko tekmovalstvo mladine v streljanju z zračno puško za Zlato puščico. Udeležilo se ga je 18 tekmovalcev iz Lesc, Begunj, Podnarta, Mošenj in Radovljice. V ostri konkurenci je zmagal Bogari s 361 krogi (400 možnih) pred Luznarjem 350 in Vidicem 346 krogov.

TEKMOVANJE ZA »ZLATO PUŠČICO«

V nedeljo dopoldne je bilo v Zadrudnem domu na Primskovem prvenstveno strelsko tekmovalstvo kranjske občine z zračno puško za »Zlato puščico«. Doseženi rezultati so bili dokaj dobri. Prvo mesto je osvojil ing. Marijan Rode, »Iskra Kranj« s 355 krogov. Za njim so se vrstili Janko Pelko s Primskovega 351, Lado Brejc, Iskra 345 krogov itd. Med članicami je bila najboljša Gradzana Draksler iz Predoselj s 326 krogov. Za okrajno prvenstvo se je plasiralo 18 tekmovalcev.

TRIGLAV : LJUBLJANA B 21:17

V povratnem prijateljskem srečanju v judu, ki je bil minulo nedeljo v Ljubljani, je prva ekipa kranjskega Triglava premagala B ekipo Ljubljane z rezultatom 21:17.

KOŠARKA

JESENIŠKI KOŠARKARJI SO OBRUČUNALI

Pred kratim je bil na Jesenicah redni letni občni zbor košarkarskega kluba Jesenice, ki se ga je udeležilo nad 60 aktivnih članov ter več gostov, med njimi tudi predsednik in sekretar Košarkarske zveze Slovenije. Občni zbor je predvsem pokazal plodno delo kluba v preteklem letu, ekipi košarkaric pa je dal še posebno priznanje. Med drugim so sklenili, da morajo v prihodnje vzgojiti tudi kvalitetno moško ekipo in zato v klub pritegniti čim več mladine. Zastopnik Košarkarske zveze Slovenije je ob zaključku zбора izročil trenerju Benedičiču za njegovo uspešno delo plaketo, predsedniku kluba tovarišu Tumi ter najboljšima igralcema Benedičičevi ter Smidovi pa diplome.

Sah

SAHOVSKI TEČAJI V STRAŽIŠČU

Sahovska sekcija v Stražišču je pričela z rednim delom. Ze nekaj časa se mladi šahisti pod vodstvom internacionalnega mojstra Puca pripravljajo na spomladansko tekmovalstvo. Razen tega imajo sahovski tečaj tudi mlajši, in sicer na osemletki »Lucijan Seljak«. Tečaj vodita dva mladince in vlada zanj dokajšnje zanimanje.

Človek neznane usode

Človek neznane usode

Človek neznane usode

Človek neznane usode

Človek neznane usode

Človek neznane usode

Človek neznane usode

Človek neznane usode

Človek neznane usode

Človek neznane usode

Človek neznane usode

Človek neznane usode

Človek neznane usode

Človek neznane usode

Človek neznane usode

Človek neznane usode

Človek neznane usode

Človek neznane usode

Narocajte in čitajte „Glas Gorenjske“ - najbolj bran časopis na Gorenjskem

Glasba pospešuje rast cvetlic

Se pred desetimi leti bi se naravoslovci smejali, če bi jim nekdo dejal, da se neka indijska vodna rastlina samo zaradi rednega jutranjega koncerta razraste v treh dneh po ribniku, torej na površini, za katero bi potrebovala sicer tri tedne. O tem zanimivem pojavu sta poročala na nedavnem kongresu botanikov indijska znanstvenika Stung in Ponijah. Za svoj poskus sta izbrala nežno hidrilo. Njen list sta stis-

nila med dvoje steklenih šip in vse skupaj dala v hranilni serum. Potem sta s prostim očesom opazovala gibanje in rast pod učinkom hranilnih sokov. Pod vplivom prijetnih zvokov je rastlina hitreje rasla, lističi so se naglo množili, glasba je torej pospeševala njen razvoj.

Potem sta delala Indijca poskuse še z drugimi cveticami. Pod vplivom prijetnih napevov starih bramanskih pesmi, ki so jih igrali na violino, je mimoza v enem samem pomladnem mesecu za polovico prekosila velikost svojih vrstnic, ki niso poslušale glasbe.

Tople grede in rastlinjaki maj bi zavarovali rastline pred mrazom ter jih hranili pri stalni, zvišani temperaturi. V nemškem mestecu Gussen imajo nenavaden rastlinjak, v katerem je temperatura nižja od zunanje. Na ta način so sredi Evrope vzgojili zlatorumeni mak, ki sicer raste izključno na polarnih področjih in ga doslej brez umetno znižane temperature še niso mogli presaditi k nam.

Pozornost ljubiteljev cvetja je zbudil zafran, ki raste z matematično točnostjo. Natančno štiri dni poprej, kot se razcvete zafran v barvah, se odpro beli cvetovi. Nikoli prej in nikoli po-

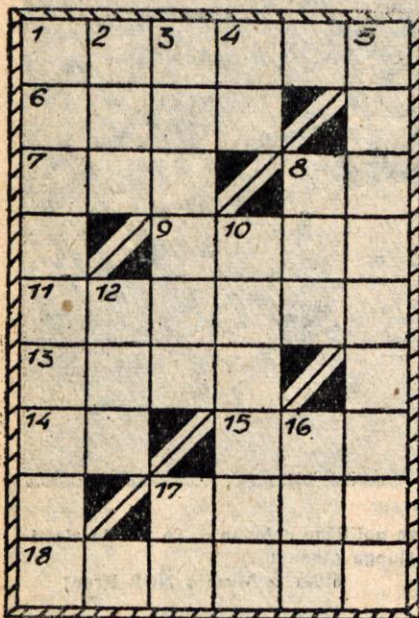
zneje. Zafran se razcvete pri 28 stopinjah, cvetovi pa se spet zapro, ko se zniža temperatura na 8 stopinj. To se ponavlja še pozneje, ko je cvet odrezan in ga hranimo v vazli.

Vse rastline dihalo in so občutljive za vonjave. Zanimivo je, da jih zlasti mikajo strupi. Če limono položimo v prostor, kjer je strupeni etilen, porumeni najkasneje v tednu dni, paradiznik, ki vdihava isti plin, pa dozori in pordeči še prej. Lepi tulipani se naslajajo nad etrskimi hlapi, ki jih človeški nos niti ne zazna. Spretni vrtnarji dajejo tulipanom mamila in tako dobijo v pozni jeseni prekrasno svetje. To opijanje pa ima posledico: tulipan odmre takoj, ko se dobro razcvete.

Prihodnjo pomlad bo dobila botanika »čarovno palico«, ki bo spremljala rastline in izredno pospeševala njihovo rast. To bo znanstveni laboratorij za proučevanje rastlin. Gradijo ga v pariški okolici. V osmih velikih, svetlih in v trinajstih temnih dvorinah bodo gojili rastline. Vse bo zastekleno, stroji globoko pod zemljo bodo zagotavljali poljubno temperaturo, namesto sonca bodo svetile posebne luči in bo dan torej poljubno dolg; v teh razmerah in ob kemičnih dodatkih pa bodo rastline rasle in dozorevale znatno hitreje kot doslej.

ZA RAZVEDRILLO

KRIZANKA ŠT. 3

Vodoravno: 1. dominion Britanske skupnosti narodov, 6. najmočnejša karta, 7. plemo, 8. medmet, 9. nedotakljiv, izvezet, 11. palici, udarca s palico, 13. prebivalec Ilirije, 14. veznik in nikalni-ca, 15. ime prve slovenske filmske igralke, 17. cent, 18. z apnom obde-lovati.

Navpično: 1. vrsta puške, 2. moško ime, 3. prodajati, imeti na izbiro, 4. arabski zrebec, 5. naročiti, zagotoviti, 8. član tatarskega plemena, 10. krotiti, pomirjevati, 12. veznik in vprašalnica, 16. jugoslovanski šahovski mojster, 17. začetnici imena in priimka srbskega učenjaka, književnika, politika in diplomata (1842 - 1915).

Rešitev križanke št. 2: vodoravno: 1. katoda, 7. aluvij, 8. pet, 9. RD, 10. Ajas, 12. atom, 15. Illok, 17. R(isto) S(avin), 19. iti, 20. apetit, 22. goniva; navpično: 1. kapa, 2. aleja, 3. tutati, 4. OV, 5. dir, 6. ajda, 11. soliti, 13. mov, 14. drag, 16. kita, 18. SPO, 21. en.

ŽIVALI najboljši vremenski PREROKI

Vremenske napovedi postavljajo danes na znanstveni podlagi, kljub temu pa uživajo živali kot vremenski preroki dober glas, ki temelji na stoletnih opazovanjih.

Ce lastovke visoko letajo, bo lepo vreme. To je splošno znano. Takrat namreč rojijo mušice visoko in zva-bijo žužkojede ptice za seboj. Če so muhe sitne, kaže na dež. Vreme se bo izboljšalo, če se govnači zvečer preletavajo. Ovce in koze postanejo nemirne, če čutijo, da prihaja slabo vreme, prav tako tudi srne. Gliste lezejo iz zemlje, če je zrak vlažen, krti pa rije tedaj pod površino in na travniških »rastejo« krtine.

Posebno zanesljivi preroki so nekatere ptice. Ščinkavec pred dežjem ne poje, marveč grga. Planinska kavka se stisne v krošnje dreves in otožno kraka. Podobno ravna vrane, krokarji, šoje in srake. Jerebice, fazani in prepelice iščejo pred dežjem zatočišča. Ko se pripravljajo divje gosi in race na jug, prihaja sneg in mraz.

Trajno lepo vreme opeva škrlanček v zračnih višinah, pastirica pa zvesto hodi za oračem. Če se kuščarji, slepci,

belouške in kobranke sončijo, lahko računamo z lepim vremenom, če pa močerad leze čez pot, bo kmalu naliv. Kadar v potoku živahno plavajo činklje, grozi nevihta. Pajki so zelo zanesljivi preroki, zlasti križavec. Pajek splete mrežo ob lepem vremenu, ob dežju pa jo zanemari in se skrrije v kot. Pijavka leži ob lepem vremenu na dnu posode, pred padavinami pa nemirno plava. Če sili iz posode, je nevihta blizu.

Živali imajo zelo občutljive organe za vremenske pojave; nekatere čutijo katastrofe vnaprej. Prav tako reagirajo nekatere rastline na vlago v zraku. Veliki lučnik zapre cvet, če se oblači. Podobno se obnašajo zeganj, trpotec, slak, nagelj in druge zeli. Čepljevec in »bodeča neža« sta dobra vremenska preroka. V suši zapirata listje, ob dežju pa ga odpreta.

Tudi vsak človek ima svoj lastni barometer. Pred nevihto čutimo razdraženost in depresijo, koncentracija je zmanjšana in zacejlene rane skelijo. Treba pa bo še ugotoviti, kako vpliva sevanje iz vesolja na človeka in vreme.

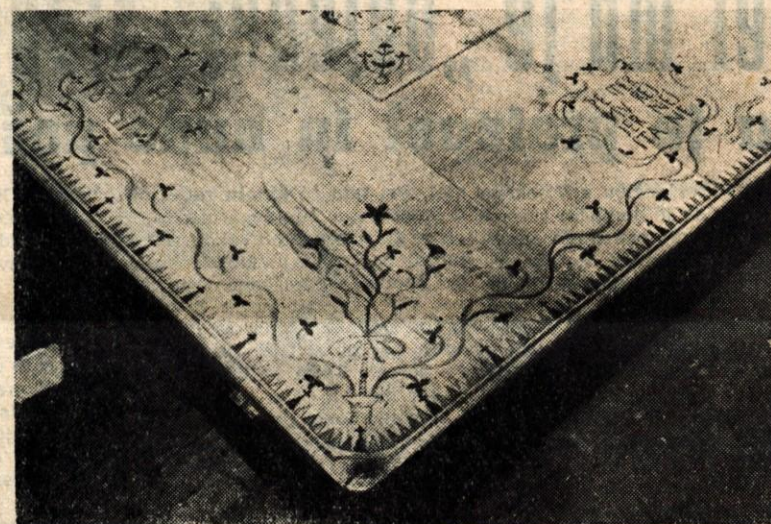
ZANIMIVOSTI

»PRI KANONIRJU«

Izletniki in turisti, ki se peljejo z avtobusom na Jezerško, večkrat z začudenjem poslušajo domačine, ko pravijo sprevodniku, da bodo izstopili »pri KANONIRJU«. Toda brez strahu. Nič ne bo streljanja, četudi je tam gostilna. Kako je prišlo do tega, da imajo v Spodnjem Jezerškem gostilno »pri KANONIRJU«? Takole: Pokojni gostilničar — Jezerjan — je za Napoleona služil vojaški rok pri kanonirjih. Ko je slekel vojaško suknjo, je nadaljeval z gostinstvom, svoj lokal pa preimenoval »pri KANONIRJU«. In ime gostilne je ostalo takšno še danes.

MIZA S KOLEDARJEM

Pred približno 60 leti je moral Stane Jernej odplačati Jezerjanu Petru Muriju neki dolg, za kar pa ni imel denarja. Zato je odškodnino plačal z nenavadno mizo (na sliki), ki jo je sam naredil. V javorjev les je vdelal okraske iz lesa različnih barv, ob robu mize pa koledar 52 tednov kolikor jih ima leto. Miza je še danes kot bi bila nova, čeprav je bila narejena že leta 1881. Stane Jernej je naredil še štiri podobne mize; dve sta nekje v Mežici, drugi dve pa na Koroškem. Vsako teh miz je Jernej Stane delal vso zimo. B. F.

ROMAN

II. del

7

VIGIENCI

Mimi Malenšek Konič

»Vida!«

Oklevala je, potem je rekla:

»Kmalu te bodo oženili. Stric in teta sta se že menila o tem.«

»Naj se!« je rekel pridušeno. »Hele ne bom nikoli vzel, pa naj bo stokrat Herderjeva!«

»Se bo že še videlo!«

»Kako pa govoriš? Kakor bi ti bilo vseeno,« je rekel potro.

»Kaj pa jaz morem?« je rekla in sunila v vrata, da so se odprla na stečaj. Stopil je za njo. Slišal je, kako je v temi tekla po stopnicah v prvo nadstropje kjer je imela sobico. Postal je v veži in premišljal, potem je šel hitro za njo. Moral se je pomeniti z njo — še nočoj!

Oprezno je pritisnil na kljuko, toda ni se vdala. Dekle se je zaklenilo. Ježen in potrt je stal pred vrati. Samo muči me, je pomislil, zmeraj me muči! Ali tega ne bo nikoli konec? — Počasi se je obrnil in šel v zgornjo hišo. Prižgal je luč, nato pa je s cigareto v ustih sedel k mizi. Ni se mogel znebiti zoprnega občutja, da bi bilo lahko drugače, če bi bil bolj odločen. Toda bal se — vrag vedi česa se je bal! Najbolj še očeta!

Cigaretni dim se je vil pod umetno kovani lesteneč. Pavle je gledal z njim in mislil na bogato Herderjevo Helo iz Kamne gorice. Oče je že nekajkrat omenil, da bi bila kakor nalašč za Gašperinovo hišo. In če bi oče zahteval, naj jo vzame, bi se mu menda res ne upal upirati. Vida ima prav...

Hipoma je začutil globoko zoprnost, skoro že sovraštvo do očeta. Zazdelo se mu je, da že vse življenje

čuti, kako njegova težka roka počiva na njem in materi in ju oba tlači k tlom. Zaradi očeta je bila mati zmeraj molčeča — ko pa je bila mlajša, je bila taka, kot bi jo tlačila skrivna bolezen. Pavle je pogosto čutil, kako se oče in mati komaj obvladujeta, da ne zmečeta drug drugemu v obraz svojega sovraštva. Toda mati ni bila kriva, nikoli ne! Samo oče — kakor temna senca leži na vsem! — Zaradi njega se nihče v hiši ne more iz srca nasmejati.

Vida se ga tudi boji — seveda! Še iz hiše bi jo pognal, če bi zvedel... Drugače bi gotovo Pavlu priznala, da ga ima rada. Rada ga ima, ni mogoče drugače! Ali naj oče obema ubije življenjsko srečo? Treba bi se bilo upreti!

Zamišljeno je kadil, se mučil s svojimi mislimi in prvič v življenju začutil željo, da bi se očetu uprl. Ne v drobnih malenkostih, kakor je delal doslej, temveč odločno. Tiste male kljubovalnosti so za nedorasle fantiče, on pa ima že svojih štiriindvajset let!

Sedel je, dokler ni zaslišal na stopnicah težkih očetovih korakov. Ni ga želel videti in je upal, da bo odšel naravnost spat. Toda Dominik je široko odprl vrata v zgornjo hišo in zamolklo voščil sinu dober večer.

Dominik se je vrnil od Jarma slabe volje, še bolj naktaknjen, kot je bil odšel tja. Njegov obraz, ki je bil zmeraj mračen in zamišljen, se je zdel zdaj razdejan, ustna kota sta mu nemirno podhrtevala. Napete, oblastne ustnice so bile trdo stisnjene in ko je stopil v zgornjo hišo, si je gladil brado in brke, kar je bilo pri njem zmeraj znak razdraženosti.

Pavle je hotel vstati in oditi, toda Dominik ga je zadržal. »Kam se ti mudi?« je vprašal pikro. »Če imaš dovolj časa za neumnosti v šoli, boš utegnil tudi pri očetu malce posedeti!«

Pavle je sedel nazaj, kakor bi ga Dominikova beseda

prikovala, in Dominik se je spustil na stol, sinu nasproti. Prižgal si je cigareto in molče strmel predse. Pavle je čakal, toda Dominik ni spregovoril. Misli je na sestaneke pri Jarmu, ki ga je zadel v živo.

Podjetniki so sedeli v gosposki sobi in čakali Hetorija, ki ga dolgo ni bilo. Dominik je prisedel mednje, si naročil četrtinko vina in počasi pil. Sam pri sebi je tehtal možne in zbiral besede, s katerimi bi jih odvrnil od Družbe. Bal se je, da bo zaman. Namenil se je govoriti resnico, toda to je bila njegova resnica, oni pa so imeli drugačno, svojo. Končno so bili sami stari mojstri, preizkušeni možje, ki so dobro vedeli, kaj je v njihov prid. Dominik jih je pretehtaval. — V kotu na macesnovem opažu je slonel Španov Johan, težek in obilen, zgodaj postaren, z mlahavimi lici in dvojnimi podbradkom. Gladko ostrizena glava se je zdela pretežka, brki so se mu povešali globoko čez zgornjo ustnico in pogled se je zdel srep. Dominik je škodeželjno opazoval Johanovo nezdravo rdeče lice in mu na tistem privoščil strah pred kapjo, ki ga je mučil. V trgu so že cela leta govorili, da si mora Johan dati puščati kri, ker bi ga sicer zadela kap. Ne, nima ravno prijetnega življenja. Že zaradi svoje gosposke žene ne. Borgelnova iz Železnikov, kajpak. Niti ljubljanske šole niso dovolj dobre za Španove otroke! Ona je oba starejša sinova poslala študirat v Gradec. Potem pa stari Špan — že visoko v osemdesetih, napol slep in gluha — drži pa zmeraj s snaho in oba skupaj grenita Johanu življenje. E, naj ga! — Dominik je zlobno pomislil, da Johan kljub bogastvu ne uživa tistega ugleda, kot ga je njegov oče. Španov sloves je dosegel višek v tisti nesrečni jeseni, ko mu je zgorela fužina, potem pa je jel počasi usihati. Ljudje so si še zdaj pripovedovali, kako je stari Špan klical reševalcem: »Vsakemu dam cegnat, samo hišo mi obvarujte!« in kako je potem v rešetu prinesel cegnarje in jih delil, kakor bi bili ničvreden papir. Zgodba se je v teku let spreminjala v legendo, število cegnarjev je naraščalo, z njimi vred pa predstava o Španovem bogastvu.